

**Proces verbal al ședinței Comitetului de Monitorizare al
Programului Operațional Regional 2007- 2013
22 - 23 noiembrie 2011**

Comitetul de Monitorizare al Programului Operațional Regional (CMPOR) s-a întrunit, în zilele de **22 - 23 noiembrie 2011 în București**, în ședință ordinară, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 765/2007.

Ședința a fost prezidată de domnul secretar de stat Răzvan Murgeanu. La ședință au participat membrii, observatorii și invitații permanenți ai Comitetului de Monitorizare al Programului Operațional Regional, conform **listei de prezență atașate**. Au fost prezenți un număr de 20 membri cu drept de vot din totalul de 24.

Marti, 22 noiembrie 2011

1. Deschiderea ședinței

Domnul Răzvan Murgeanu, secretar de stat în cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului a salutat prezența la ședință a reprezentanților Comisiei Europene, doamna Angela Martinez Sarasola, șef al Unității pentru România, doamna Aura Răducu, manager de program și Maria-Mirabela Lupaescu, manager de program. D-nul secretar de stat a menționat că în cadrul ședinței vor fi prezentate analize și concluzii privind implementarea programului pe parcursul unui an, stadiul contractării, al plăților efectuate precum și concluziile verificării achizițiilor publice pentru contractele de lucrări încheiate în baza OUG nr. 34, exprimându-și încrederea că plățile vor fi deblocate de Comisia Europeană, întrucât MDRT depune un efort considerabil plătind din bugetul propriu sumele aferente contractelor în derulare din bani împrumutați de la trezorerie.

Dna Sarasola, șef al Unității pentru România, a reamintit că ne aflăm deja la jumătatea perioadei de programare și era de așteptat ca 2011 să fie un an deosebit, precizând că în special ultimele șase luni au fost foarte intense, în acest sens menționând că dorește să evidențieze patru elemente pe care CE le consideră de o importanță crucială pentru implementarea viitoare a POR.

Primul element, privește întregul sistem de implementare a fondurilor structurale în România. Dna Sarasola a precizat că încă de la ședința anterioară a CM POR s-a discutat despre „inițiativa Barroso”, prin care serviciile CE împreună cu autoritățile române și-au propus să pună în practică **o inițiativă prin care să impulsioneze absorbția generală a fondurilor europene** în România, având în vedere rata scăzută de absorbție înregistrată în primii ani de implementare.

În acest sens, Comisia Europeană este mulțumită să constate că, în cele șase luni de zile scurse de la precedentul CM POR, pe lângă lansarea inițiativei Barroso și aprobarea de către guvern a Planului de Acțiuni Prioritare (PAP), Guvernul României a numit un ministru responsabil cu coordonarea generală a fondurilor structurale în România. CE speră că beneficiind de sprijinul acestui nou minister, România va reuși să implementeze

efectiv măsurile aprobate prin PAP, acțiunile întreprinse în acest sens până acum nefiind încă la nivelul așteptărilor CE.

Dna Sarasola a ținut să atragă atenția membrilor comitetului asupra faptului că trei dintre prioritățile majore ale PAP sunt de o importanță specială, respectiv: simplificarea sistemului de implementare, procedurile privind achizițiile publice și întărirea capacității administrative, în special legătura dintre AM POR – ADR – beneficiari finali.

În ceea ce privește întărirea capacității administrative, dna Sarasola a subliniat progresul realizat în acest sens, având în vedere că prin intermediul inițiativei Barroso, a numirii noului ministru și a implementării măsurilor din PAP, UE și instituțiile financiare internaționale oferă României serviciile experților externi, pentru a o ajuta în implementarea măsurilor din PAP și în special în privința creșterii capacității administrative.

Reprezentanta CE și-a exprimat speranța că, pe parcursul ședinței, va exista oportunitate de a discuta despre propunerea venită din partea CE privind serviciile unor experți externi pentru România, iar în perioada imediat următoare această propunere să se concretizeze, astfel încât experții Băncii Mondiale, ai Băncii Europene de Investiții, JASPERS și ai UE să poată contribui la întărirea capacității administrative a administrației publice din România în general și a beneficiarilor POR în special.

Al doilea element de importanță majoră menționat de dna Sarasola este cel referitor la **stadiul implementării efective a POR**, în special în ceea ce privește diferențele existente între selecția proiectelor, contractele de finanțare semnate și gradul real de implementare a programului, respectiv plățile realizate către beneficiari. Dna Sarasola a adăugat că trebuie abordate și alte aspecte cum ar fi: proiectele reziliate sau modalitățile de prioritizare și impulsioneare a acelor proiecte a căror implementare nu evoluează conform estimărilor inițiale. De asemenea, a mai precizat că CE apreciază că prezentarea AMPOR cuprinde și date concrete privind indicatorii și rezultatele exacte ale implementării POR, date care trebuie analizate din perspectiva impactului acestora asupra economiei reale.

În acest context, în opinia dnei Sarasola, discuția privind stadiul POR trebuie să se concentreze în special asupra a două axe prioritare cu caracter strategic a căror implementare este întârziată. Prima dintre acestea este Axa Prioritară 1, respectiv Polii de Creștere, aspect care trebuie pus în discuție pentru a găsi soluții în implementarea acestei strategii, iar cea de-a doua este axa prioritară 4, referitoare la mediul de afaceri.

Dna Sarasola a salutat oportunitatea oferită de AMPOR privind reabilitarea termică a locuințelor, având în vedere că aceasta este și una dintre prioritățile UE și direcțiile clare de acțiune ale următoarei perioade de programare și ale Strategiei UE 2020. Această discuție va reprezenta și o bună ocazie de a discuta cu AM nu doar legat de prioritatea acordată acestei activități și lansarea acestei scheme, dar și referitor la maturitatea acestui plan, pentru a verifica dacă acesta este pregătit pentru a fi lansat sau nu, precum și dacă este necesară expertiză externă în acest sens. De asemenea, reprezentanta CE a evidențiat faptul că este necesar să se măsoare progresele realizate în cadrul proiectelor pilot din domeniul rroma, având în vedere că până la finalul anului România

trebuie să finalizeze Strategia Națională pentru Rromi și este foarte important să existe serie de acțiuni concrete care să sprijine această strategie.

Cel de-al treilea element important subliniat de dna Sarasola se referă la faptul că performanța relativ bună a POR – programul care a evoluat cel mai bine dintre toate programele în termeni de absorbție – a fost umbrită de disfuncționalitățile reliefate în cadrul auditului realizat de către CE, când au fost identificate o serie de probleme în domeniul achizițiilor publice. Deși aceste probleme se regăsesc și la celelalte programe auditate, în cazul POR se pare că este vorba de unele dificultăți ale sistemului general de management și control în domeniul achizițiilor publice. Ca urmare CE a fost nevoită să întrerupă și să suspende plățile pentru Axa Prioritară 2 a POR, întrucât aceste probleme nu pot fi rezolvate doar bilateral, împreună cu AMPOR, ci cu toți cei implicați în sistemul de management și control, pentru a clarifica responsabilitățile fiecărei instituții implicate în procesul de verificare a achizițiilor publice, atât ex-ante cât și ex-post. Acest lucru a fost necesar, întrucât auditorii au constatat că sistemul nu este capabil să prevină, să detecteze și să corecteze dificultățile și iregularitățile apărute în acest proces, existând deci scurtcircuite pe parcursul întregului proces al achizițiilor publice. Însă CE lucrează împreună cu AM POR și la nivelul sistemului cu autoritățile române implicate pentru a depăși aceste dificultăți semnalate în cadrul auditului.

În acest punct, dna Sarasola a ținut să atragă atenția asupra necesității finanțării unor proiecte strategice, prioritare, care au un impact clar asupra dezvoltării țării, iar pentru aceasta sunt necesare proiecte de foarte bună calitate în etapa de pregătire și selecție, dar și existența unui proces de calitate în etapa de implementare a acestor proiecte, întrucât calitatea proiectului este la fel de importantă ca și calitatea procesului de implementare a acestuia. Faza de implementare a proiectului este crucială întrucât aici apar cele mai dese probleme, legat de iregularități și legalitatea cheltuielilor, iar CE va avea mereu misiuni de audit în care va verifica pe lângă relevanța proiectului pentru atingerea obiectivelor programului și regularitatea și legalitatea cheltuielilor. În consecință, reprezentanta CE a precizat că trebuie înțeles clar că aceste probleme identificate de audit nu sunt doar ale AM ci ale întregului sistem de implementare, ale tuturor actorilor implicați în procesul de implementare a proiectelor finanțate din POR.

Al patrulea element asupra căruia dna Sarasola a dorit să facă unele precizări s-a referit la faptul că în luna octombrie anul curent, CE a înaintat Consiliului Europei și Parlamentului European *propunerea privind pachetului legislativ pentru următoarea perioadă de programare a Politicii de Coeziune*. În acest sens, CE speră că la începutul anului 2012 va organiza o sesiune de informare, pentru toate Autoritățile de Management și beneficiarii finali, cu privire la conținutul viitorului Politicii de Coeziune, propus de CE.

De asemenea, dna Sarasola și-a exprimat speranța că pregătirile pentru noua perioadă de programare au demarat deja, nu doar în ceea ce privește portofoliul de proiecte, ci și în ceea ce privește definirea și elaborarea strategiilor, având în vedere că viitoarea Politică de Coeziune va avea un pronunțat caracter strategic și vor exista așa numitele condiționalități ex-ante înaintea de a putea accesa fondurile comunitare alocate.

În acest sens, dna Sarasola, și-a exprimat speranța că anul viitor va exista o gândire strategică privind strategia regională, dar și în cea ce privește strategiile sectoriale având

În vedere existența condiționalităților ex-ante care sunt strâns legate de strategiile și politicile sectoriale. Dna Sarasola a încheiat precizând că cele patru elemente prezentate mai sus sintetizează, în opinia CE, cele petrecute în ultimele șase luni de la precedentă ședință a CM POR.

Domnul Cătălin Vătafu, Secretar de Stat, Ministerul Afacerilor Europene a menționat că absorbția fondurilor europene rămâne o prioritate de grad zero. Fondurile structurale reprezintă o resursă cheie pentru dezvoltarea economică și socială a României pe termen mediu și lung precum și un element central al sustenabilității bugetare atât din punct de vedere al caracterului investițional al acestor proiecte finanțate din fonduri structurale cât și prin prisma caracterului lor nerambursabil. Înființarea Ministerului Afacerilor Europene este o dovadă în plus a interesului și importanței pe care Guvernul României o alocă acestui domeniu deosebit de important. Un prim obiectiv asumat este acela ca rata reală de absorbție a fondurilor structurale să ajungă la sfârșitul anului 2012 la un minim de 20%, ceea ce înseamnă echivalentul unor plăți efectuate și rambursate de Comisia Europeană în valoare de 3,8 miliarde euro față de un nivel de 716 milioane euro, echivalentul a 3,7%, în acest moment.

Una din prioritățile asumate o reprezintă reluarea transmiterii către Comisia Europeană a declarațiilor de cheltuieli și a cererilor de rambursare. Într-un demers asumat de autoritățile române în luna iulie 2011, România nu a mai trimis către Comisia Europeană declarații de cheltuieli pentru a preveni pierderea unor fonduri importante ca urmare a unor vulnerabilități identificate de auditorii Comisiei Europene în verificarea achizițiilor publice în cadrul proiectelor finanțate din fondurile structurale. Astfel, autoritățile române au inițiat un plan de urgență de întărire și consolidare a procesului de management, verificare și control în special în domeniul achizițiilor publice, proces derulat cu ajutorul tuturor autorităților de management și a altor instituții relevante în acest proces pe parcursul acestor ultime 3 luni, fiind în termen în ceea ce privește respectarea angajamentelor asumate de Guvern cu Comisia Europeană, la 31 octombrie 2011. MAEur a transmis către DG Regio un pachet de documente complex care reflectă măsurile asumate de părțile române privind consolidarea sistemului achizițiilor publice în România. Se așteaptă un răspuns pozitiv, astfel încât să se reia transmiterea către Comisia Europeană a declarațiilor de cheltuieli, precum și decontarea acestora.

O altă recomandare a Comisiei Europene se referă la simplificarea procedurilor în vederea accelerării absorbției fondurilor. De asemenea, în sensul creșterii transparenței în sistemul de gestionare a fondurilor europene, la nivel de Guvern s-a asumat o listă de 100 proiecte de importanță majoră ce vor fi monitorizate cu regularitate lunară de către MAEur, în sensul de a face cunoscut opiniei publice cine este responsabil de implementarea acestor proiecte și pe de altă parte existând dorința expresă de a lua măsurile necesare în cazul în vor fi dificultăți în implementarea acestor proiecte.

O altă dimensiune asumată ca prioritate de MAEur se referă la creșterea gradului de corectitudine în sistem. MAEur s-a angajat să elaboreze un cod de conduită pentru a nu avea situații generatoare de conflicte de interes și incompatibilități în structurile ce gestionează instrumentele structurale, facilitarea dialogului între autoritățile de management, organismele intermediare și beneficiari reprezentând în acest moment o altă prioritate.

Domnul Răzvan Murgeanu, Secretar de Stat a supus la vot ordinea de zi a ședinței, conform Agendei atașate.

Ordinea de zi a ședinței a fost votată în unanimitate de membrii CMPOR.

2. Aprobarea procesului verbal al ședinței CMPOR din 26 - 27 mai 2011

Domnul Răzvan Murgeanu, Secretar de Stat a supus aprobării procesul verbal al ședinței CMPOR din data de 26 - 27 mai 2011, **proces verbal care a fost aprobat în unanimitate de membrii CMPOR.**

3. Măsuri întreprinse pentru accelerarea implementării POR

a. Acțiuni întreprinse de AM POR în perioada mai – noiembrie 2011 în vederea implementării eficiente a POR

Domnul Gabriel Friptu, Director General AMPOR a precizat că AM POR a elaborat un document care conține acțiunile întreprinse la nivelul programului de la ședința anterioară a CM POR și până în prezent, acțiuni împărțite în două secțiuni: sprijinul de care s-ar putea beneficia în perioada imediat următoare din partea instituțiilor cu expertiză, în derularea POR și modalitățile în care expertiza tehnică ar putea ajuta la pregătirea viitoarei perioade de programare, respectiv Banca Europeană de Investiții prin instrumentul Jaspers și Banca Mondială.

S-a specificat faptul că în acest moment Jaspers oferă sprijin pentru polii de creștere și polii de dezvoltare pentru implementarea planurilor de management al traficului și de asemenea Jaspers va putea oferi asistență în elaborarea schemei privind eficiența energetică a blocurilor de locuințe. Totodată, Jaspers va putea pune la dispoziția municipalităților sau asociațiilor de dezvoltare intercomunitară o metodologie care va putea fi utilizată în identificarea de proiecte pentru următorul pachet financiar, proiecte cu impact economic și social relevant, cu indicatori cuantificabili.

Pentru viitoarea perioadă de programare se solicită în acest moment o pregătire mai clară a proiectelor pentru comunitățile defavorizate și zonele sărace, inclusiv comunitățile roma, și posibilitatea de soluționare a problemelor cu care se confruntă.

Este necesară stabilirea de termene ferme pentru cererile de rambursare întrucât se observă o diferențiere a beneficiarilor în ceea ce privește menținerea graficului de rambursare pe care l-au propus la începutul proiectului. Pentru asigurarea unei rigori și a siguranței previziunilor în domeniul financiar s-a emis instrucțiunea care permite maxim 3 notificări de modificare a graficelor de rambursare într-un an calendaristic.

În domeniul achizițiilor publice, s-a încheiat Protocolul privind colaborarea interinstituțională în mecanismul de verificare a respectării normelor privind achizițiile publice în proiectele finanțate din instrumente structurale între ANRMAR-UCVAP-MDRT (AM POR). Modificările legislative realizate până acum au avut în vedere creșterea rolului de prevenire a erorilor în derularea procedurii de achiziții publice cu accent deosebit pe instruirea beneficiarilor, dar existând și varianta contractării unor experți care să poată sprijini activitatea de verificare a achizițiilor publice aferente cererilor de rambursare.

În ceea ce privește viitorul politicii de coeziune, la nivelul MDRT, s-a creat un grup de lucru, iar Direcția Strategii și Coordonare Program elaborează în acest moment opinii asupra documentelor supuse dezbaterii la nivel european. Indiferent de programele care vor fi stabilite pentru viitoarea perioadă de programare, regiunile de dezvoltare trebuie să aibă propria abordare. În acest sens a fost lansată o dezbatere privind tipul de informații conținute de strategii, propunându-se autorităților publice locale elaborarea unui singur document utilizat ca document de planificare teritorială care ar trebui să ofere și alte informații utile în elaborarea planurilor de dezvoltare regională.

b) Planul de Măsuri Prioritare pentru consolidarea capacității de absorbție a Fondurilor Structurale

Domnul Gabriel Friptu, a menționat că Planul de Măsuri Prioritare conține acțiunile întreprinse la nivelul AM POR pentru îndeplinirea acestor măsuri. AM POR a adaptat recomandările și măsurile din acest plan la specificul programului, iar marea majoritate a măsurilor sunt îndeplinite.

c) Planul de Măsuri în vederea implementării recomandărilor din proiectul de Raport de Audit al Comisiei Europene

Domnul Gabriel Friptu a menționat că acest plan reprezintă o evidență a acțiunilor ce au urmat misiunii de audit de la sfârșitul lunii martie, acțiuni prin care Autoritatea de Management și Organismele intermediare au încercat să găsească soluții la problemele identificate și să aplice recomandările făcute în raportul de audit al Comisiei. Misiunea de audit a identificat trei elemente care au necesitat soluționare rapidă: aplicarea în Caietele de sarcini a unor criterii restrictive, folosirea fără argumentare suficientă a procedurii accelerate, utilizarea lucrărilor suplimentare sub formă de lucrări similare.

Pentru axa prioritară 2 s-au verificat toate procedurile, o parte de către Autoritatea de Audit, iar altă parte de către OI și AM și pe bază de eșantion pe celelalte axe -Verificarea integrală pe axa 2 a cuprins 127 contracte, din care 40 de contracte au fost verificate de către Autoritatea de Audit în cadrul misiunii de audit de operațiuni desfășurată, iar celelalte 87 de contracte au fost reverificate de OI și AM POR. Proiectele cu contracte de achiziție publică care nu au făcut obiectul verificărilor de către UCVAP au fost verificate din nou de către OI și AM. Problema principală a fost asigurarea că și procedurile care aveau raport favorabil din partea UCVAP au fost verificate din punct de vedere al celor 3 elemente identificate ca și puncte slabe în mecanismul de achiziție publică, fapt care a condus în final la identificarea a 46 de contracte de finanțare cu posibile nereguli în procedura de achiziție publică. Din cele 46 contracte au fost confirmate cu suspiciuni de nereguli 29 pentru acestea fiind propuse corecții financiare aplicate conform prevederilor OUG 66 în funcție de tipul de neregulă identificată, de la 2% până la 100% din valoarea contractului încheiat în baza procedurii de achiziție publică. În momentul de față AM a transmis către Comisia Europeană răspunsul în urma misiunii de audit și se așteaptă rezultatul evaluării Comisiei privind măsurile întreprinse, precum și decizia Comisia de reluare a plăților pentru Axa 2.

Suplimentar, la nivelul tuturor AM-urilor, s-a efectuat un control a tuturor procedurilor de achiziție publică, respectiv o reverificare a procedurilor de achiziție publică pentru cheltuielile deja declarate și autorizate către Comisia Europeană pe bază de eșantion, fiind verificate circa 34 % din valoarea declarațiilor de cheltuieli. Pentru celelalte cheltuieli verificările s-au făcut integral astfel încât declarațiile de cheltuieli ale Autorității de Certificare și Plată vor prezenta date corecte din punctul de vedere al respectării legislației achizițiilor publice.

Domnul Cătălin Vătafu, Secretar de Stat, Ministerul Afacerilor Europene, a precizat că implementarea planului de măsuri privind creșterea capacității de absorbție a fondurilor structurale este monitorizată permanent și raportată trimestrial Comisiei Europene. În raportul de audit au fost evidențiate sintetic evoluțiile înregistrate în trimestrul al treilea, evoluții care relevă consolidarea sistemului de achiziții publice. Totuși este de remarcat că un număr de 5 măsuri nu au fost realizate conform calendarului stabilit. O măsură care necesită mai multă atenție în perioada următoare este simplificarea procesului de verificare a cererilor de rambursare. Este necesară implicarea suplimentară a conducerii autorităților de management, a ministerelor precum și o mai mare responsabilizare a tuturor AM-urilor și Ol-urilor, întrucât rezultatele preconizate să se obțină la finalul implementării acestui plan de măsuri prioritare nu vor putea fi obținute fără un efort concertat al tuturor autorităților relevante. Corespondența ministerului afacerilor europene cu autoritățile de management, menționează care nu este aplicabilă AM POR, în trimestrul doi și trei denotă o calitate nesatisfăcătoare a documentelor transmise spre analiză la ACIS. MAEur va solicita AM-urilor mai ales celor pentru care s-au constatat întârzieri repetate în implementarea măsurilor, efectuarea unor analize interne și măsuri cu caracter corectiv.

Domnul Cătălin Vătafu a mulțumit AM POR pentru modul profesionist de care a dat dovadă în procesul de îmbunătățire a absorbției și de reacție promptă la recomandările făcute de ACIS pentru depășirea obstacolelor întâlnite pe parcurs.

4. Analiză generală privind stadiul implementării Programului Operațional Regional, gradul de absorbție, previziuni financiare, detalii realocări financiare pe domenii de intervenție și regiuni de dezvoltare

Domnul Gabriel Friptu, Director General AMPOR a prezentat stadiul implementării programului la data de 31 octombrie 2011, oferind o imagine de ansamblu a diferențelor între proiectele depuse, aprobate, contractate, finalizate, precum și un set de indicatori realizați, în special la proiectele finalizate. Din bugetul alocat programului un procent de 75 % a fost contractat, pe anumite domenii existând supracontractare în limita a 20% din valoarea totală alocată, excepție fiind Axa 2 care are limita de supracontractare de 30 %. Plățile făcute către beneficiari reprezintă 24,8 % din alocare. Sumele rambursabile din FEDR, acceptate de AM și transmise spre decontare Autorității de Certificare Plăți reprezintă 16 % din valoarea alocată. Sumele rambursate de Comisie reprezintă în acest moment 7,4 %. Începând cu luna aprilie 2011 CE nu a mai transferat nici o sumă către program. Declarațiile de cheltuieli aflate la nivelul ACP nu cuprind cheltuieli pe axa 2, având în vedere lipsa unei decizii a Comisiei privind reluarea plăților.

Este necesară finalizarea contractării pentru axa 1 - polii de creștere, cu o evoluție mai lentă decât planurile de dezvoltare urbană sau centrele urbane și domeniul 5.3 privind promovarea turistică, pentru care a fost relansată depunerea de proiecte pentru centrele de informare. În ceea ce privește plățile există o relativă apropiere între regiuni, discrepanțele nefiind mari.

Realocarea financiară orientativă pe Regiuni de Dezvoltare

Domnul Gabriel Friptu, Director General AMPOR a amintit că a fost aprobată prin decizie de către Comisia Europeană realocarea de fonduri neutilizate ale domeniului 4.2 privind reabilitarea siturilor industriale către alte priorități. Sumele FEDR alocate inițial pe fiecare regiune de dezvoltare au rămas neschimbate după realocare. Sunt posibile ajustări de +/- 0,01 ale unora dintre sumele prezentate în cadrul CMPOR, exprimate în milioane euro, în urma introducerii acestora în planul financiar general al POR.

Sumele au fost realocate în cadrul aceleiași regiuni între domeniile majore de intervenție. Astfel, cofinanțarea din cele două resurse a trebuit recalculată astfel încât contribuția la nivelul programului să rămână de 85% FEDR, 15 % resurse naționale, respectiv buget de stat și bugete locale, fără resurse private.

Realocarea financiară în urma recalculării cofinanțării a luat în considerare propunerile regionale. Chiar și în cazul Regiunii Vest, care nu a solicitat realocări de sume de pe DMI 4.2., a reieșit necesitatea unor ajustări pentru respectarea alocărilor regionale totale inițiale, având în vedere că procesul de realocare a implicat și uniformizarea ratelor de cofinanțare ale domeniilor de intervenție cu cele ale axei prioritare.

Înainte de a supune aprobării realocările indicative s-a cerut confirmarea din partea regiunilor de dezvoltare pentru această propunere.

Dna Marilena Bogheanu, director ADR Sud Vest, a precizat că a transmis în data de 18 noiembrie o adresă în atenția AMPOR prin care solicită relansarea domeniului de intervenție 5.2 privind infrastructura turistică. Nu s-a făcut o propunere de realocare către domeniul 5.1 privind patrimoniul cultural întrucât s-a aprobat suma de 17,5 mil euro. În urma evaluării proiectelor și a respingerii unora dintre acestea a rămas suma de 8 mil de euro. Nu există un portofoliu de proiecte pe acest domeniu, dar ca urmare a eventualelor corecții financiare și economii a fost supusă atenției propunerea de a relansa domeniul 5.2.

DI Gabriel Friptu, director general AMPOR, a menționat că AMPOR a transmis organismelor intermediare o propunere de realocare, fiecare organism intermediar evaluând propunerile în funcție de portofoliul de proiecte și reglementându-le, unde a fost cazul, la nivelul Consiliilor de Dezvoltare Regională. Organismele intermediare au făcut o propunere care a fost agreată la nivelul AMPOR. Acest aspect a fost soluționat în urmă cu trei săptămâni. Solicitarea Sud Vest Oltenia transmisă în data de 18 noiembrie a.c. nu a fost inclusă în documentele pentru ședința CMPOR întrucât a fost transmisă cu doar câteva zile înaintea ședinței.

Dna Marilena Bogheanu a reiterat propunerea de relansare a domeniului 5.2 privind infrastructura turistică.

Dl. Gabriel Friptu a precizat că propunerea în cadrul comitetului trebuie să fie făcută după o discuție tehnică la nivelul AMPOR, în cadrul căreia să se analizeze și să se avizeze această propunere. Responsabilitatea implementării programului revine Autorității de Management, nu Organismelor Intermediare, iar alocările financiare regionale sunt indicative.

Dna Marilena Bogheanu a subliniat că Regiunea Sud Vest solicită redeschiderea pentru depunerea de proiecte a domeniului de intervenție 5.2 privind infrastructura turistică întrucât acesta este un domeniu generator de locuri de muncă.

În ceea ce privește redeschiderea domeniilor de intervenție, dl. Gabriel Friptu a precizat că AMPOR va analiza situația pentru toate domeniile și regiunile și va stabili dacă se justifică redeschiderea, întrucât depunerea proiectelor se face conform principiului „primul venit, primul servit”.

Dna Marilena Bogheanu a menționat că autoritățile publice locale pregătesc proiecte pentru dezvoltarea turismului balnear, fluvial, montan.

Dl secretar de stat Răzvan Murgeanu, președintele CMPOR a supus membrilor CMPOR aprobarea realocărilor financiare la nivelul regiunilor de dezvoltare și a domeniilor de intervenție.

S-a votat aprobarea realocărilor financiare la nivelul regiunilor de dezvoltare și a domeniilor de intervenție, cu mențiunea că pentru Regiunea Sud Vest Oltenia suma realocată va fi definitivată ulterior în urma unei decizii comune între AMPOR și ADR Sud Vest.

Dna Sarasola a dorit să revină la prezentarea realizată de dl Friptu referitoare la stadiul implementării POR, pe care o consideră foarte bine structurată și extrem de transparentă, precizând că ar dori să cunoască poziția OI-urilor privind cele prezentate, întrucât la nivelul programului există, încă, două axe prioritare care sunt în întârziere în ceea ce privește semnarea contractelor de finanțare, axe pe care CE le consideră extrem de importante atât sub aspect financiar, cât și în atingerea obiectivului general al programului.

Al doilea aspect pe care dna Sarasola a ținut să-l menționeze se referă la diferența dintre nivelul contractării și plățile către beneficiari, cea mai mare discrepanță înregistrându-se în cazul axei prioritare 1 dedicate dezvoltării urbane. De asemenea, dna Sarasola și-a exprimat îngrijorarea și în ceea ce privește diferențe înregistrate între regiunile de dezvoltare, unde de regulă există organisme intermediare rămase în urmă, în special Regiunea București-Ilfov, Regiunea Sud Est și OI Turism. Totodată, trebuie luate în considerare diferența dintre contractare și plăți la nivel de regiune, unde în unele regiuni, ca de exemplu București-Ilfov și Nord Vest, contractarea este de 78%, dar plățile sunt de doar 10%. Astfel, dna Sarasola a solicitat punctul de vedere al organismelor intermediare

privind impedimentele care au dus la crearea acestor diferențe, dificultățile care apar când se trece de la contractare la implementare și rambursare.

De asemenea, a adăugat că trebuie evitată apariția așa numitelor “proiecte adormite” care avansează foarte greu în etapa de implementare, fiind nevoie de o serie de decizii drastice în urma verificărilor pentru a vedea dacă unele proiecte pot fi implementate sau nu, iar dacă se constată ca nu, ele trebuiesc eliminate din lista proiectelor care beneficiază de finanțare.

Totodată, dna Sarosola, a precizat că supracontractarea este o măsură binevenită, întrucât aceasta permite ca în momentul în care se constată existența unor proiecte cu probleme, acestea pot fi reziliate și înlocuite cu alte proiecte care inițial nu beneficiau de finanțare. De asemenea, supracontractarea este o soluție și în cazul problemelor ce pot apărea la implementarea proiectelor, privind regularitatea și legalitatea cheltuielilor realizate, situații care impun realizarea de corecții financiare, ceea ce poate permite realizarea de economii pentru finanțarea proiectelor selectate prin supracontractare.

În finalul intervenției, dna Sarosola, a propus președintelui ședinței CM POR să solicite reprezentanților regiunilor de dezvoltare punctul lor de vedere cu privire la aspectele ridicate mai sus și în special dacă au trecut la etapa de rezilierea de proiecte pentru a impune mai multă disciplină în implementare.

DI Gabriel Friptu, director general AMPOR, a făcut o scurtă prezentare a intenției AMPOR de a propune o schemă de finanțare pentru eficiența energetică a locuințelor, care în prezent se află în proces de consultare cu experții JAPERS și DG REGIO. În momentul de față se definesc elementele acestei scheme, iar eventuala modificare a programului, dacă va fi necesară, se va realiza într-o ședință viitoare. Se încearcă finalizarea acestei scheme în prima parte a anului viitor, fiind necesară fie o sesiune de comunicare și aprobare scrisă, fie o ședință extraordinară pentru aprobarea acestei scheme în cadrul axei prioritare 1 – dezvoltare urbană.

Această schemă se va adresa zonei urbane, pentru toate orașele, iar finanțarea se va realiza pe modelul financiar utilizat în Programul Național de Anvelopare, aflat în desfășurare. Se încearcă utilizarea elementelor programului național, care va fi armonizat cu cerințele europene. Beneficiarii vor fi unitățile administrativ teritoriale în parteneriat cu asociațiile de proprietari, se folosește aceleași ținte pentru investiții, respectiv locuințele care au fost construite între anii 1950-1990. Activitățile eligibile vor fi suplimentate față de cele ale programului național, întrucât vor fi adăugate noi activități eligibile pentru eficiența energetică. Schema va ține cont de directivele europene în domeniu.

Expertiza JASPERS va fi utilizată pentru definirea criteriilor, pregătirea procedurilor de evaluare și selecție, inclusiv pentru realizarea documentației standard pentru proiectul tehnic, pentru contractele standard dintre beneficiari și contractori, asistență pentru implementarea proiectului.

Au fost identificate anumite probleme în cadrul acestei scheme, respectiv stabilirea, la nivel global, a unei ținte cuantificabile, întrucât obiectivul principal al schemei trebuie să fie creșterea eficienței energetice. De asemenea, este necesar să existe o concentrare a

intervențiilor în cadrul schemei, prin încurajarea beneficiarilor (UAT și/sau parteneriatele UAT - asociații de proprietari) de a propune proiecte în care să fie incluse mai multe blocuri într-o zonă teritorială definită, cu precădere în zonele cele mai sărace sau cu probleme sociale cele mai acute din cadrul orașelor. În acest context, reprezentanții DG REGIO au sugerat ca proiectele să se axeze, pe cât posibil, către acele orașe sau zone din orașele mari care au reale probleme în identificarea resurselor financiare de cofinanțare (atât la nivelul proprietarilor de apartamente cât și la nivelul primăriilor). Totodată, este necesară clarificarea statutului spațiilor aflate în proprietatea agenților economici. Trebuie luat în considerare faptul că auditul energetic pentru fiecare bloc de locuințe în parte va constitui o condiție obligatorie pentru a primi finanțare în cadrul schemei. Acesta este necesar pentru a putea face o evaluare a proiectelor care pot genera cea mai mare eficiență energetică.

După obținerea din partea Comisiei Europene a acordului de principiu asupra schemei, se va realiza o consultare cu beneficiarii potențiali, astfel încât să fie prezentate toate opțiunile posibile, iar decizia care va fi luată în Comitetul de Monitorizare să se fundamenteze pe toate informațiile relevante. Va trebui identificat un buget orientativ și sursele de alimentare a acestuia. O primă posibilitate de asigurare a unui buget inițial ar fi sumele ce vor fi disponibile în cadrul axei 1, provenind din o viitoare realocare între programele operaționale inițiată de ACIS și aprobată de CE.

Se intenționează ca la început anului viitor să se inițieze discuțiile cu potențialii beneficiari pe această temă, pentru ca apoi decizia să fie supusă spre aprobare Comitetului de Monitorizare, fie în cadrul unei proceduri scrise, fie în cadrul unei ședințe extraordinare, întrucât această schemă implică și modificarea Programului Operațional Regional.

DI. Răzvan Murgeanu, președintele CMPOR, a precizat că prin intermediul experților JASPERS se definitivează aspectele financiare și partea tehnică a acestei scheme de finanțare. Totodată, a subliniat că procentul de 20% privind contribuția asociației de proprietari trebuie asigurată de acestea și nu din bugetul autorităților locale. Ca o posibilă soluție, municipalitatea trebuie să prezinte o schemă de returnare a contribuției asociațiilor de proprietari către UAT într-o perioadă determinată de timp.

Dna Sarasola a asigurat CM de sprijinul CE privind această inițiativă a AMPOR, întrucât eficiența energetică reprezintă o prioritate a UE și va reprezenta o importantă prioritate pentru viitoarea perioadă de programare, mai mult, eficiența energetică va avea chiar anumite ținte specifice pentru fiecare SM, inclusiv în cadrul Politicii de Coeziune.

De aceea, CE sprijină această inițiativă și apreciază faptul că se încearcă finanțarea acestei scheme încă din actuala perioadă de programare. CE este conștientă de faptul că nevoile în acest domeniu al creșterii eficienței energetice a clădirilor sunt foarte mari, iar anvelopa financiară din această perioadă este limitată, însă important este faptul că această schemă va fi lansată încă din actuala perioadă de programare, sub aspect de proiect pilot, experimental, astfel încât în perioada viitoare de programare se va realiza o schemă mai dezvoltată care să includă poate și diferite instrumente financiare.

Dna Sarasola a mai adăugat că sprijină și metodologia prezentată de dl Friptu, care prevede dezvoltarea schemei până la nivelul la care aceasta este gata de lansare și abia

apoi să se treacă la analizarea modului de integrare a acestora în cadrul POR și la modificarea programului.

Din punctul de vedere al CE există două elemente cruciale pentru implementarea acestei scheme. Primul este exterior schemei, în sensul că schema trebuie să fie integrată în politica națională privind eficiența energetică, adică trebuie văzut care este cadrul la nivel național în care această schemă va fi finanțată, întrucât în noua Politică de Coeziune se va urmări întâi dezvoltarea strategiilor, a politicilor, a metodologiilor, la nivel național și abia apoi se va analiza cum fiecare dintre schemele propuse se integrează în cele dintâi.

Aspectele care în opinia CE ar mai trebui clarificate se referă la politica națională privind eficiența energetică, metodologia privind calcularea performanței energetice a clădirilor, stabilirea cerințelor minime privind performanța energetică și soluțiile cele mai optime din punct de vedere al costului, stabilirea acestor aspecte fiind necesare pentru a putea lansa schema.

Dna Sarasola, a mai adăugat că al doilea element critic al schemei îl reprezintă realizarea unui audit privind performanța energetică, care va reprezenta un criteriu de calificare și nu va reprezenta un criteriu de selecție, iar pe baza acestui audit se va stabili un nivel minim al performanței ce va trebui atins după realizarea acestei evaluări.

Întrucât valoarea schemei va fi foarte redusă comparativ cu nevoile existente, este extrem de importantă stabilirea țăintelor minime ce trebuie atinse prin aplicarea schemei, iar în acest sens extrem de importante vor fi criteriile de selecție, care trebuie să fie transparente, astfel încât la final să se obțină cele mai bune performanțe posibile în termeni de eficiență energetică și al soluțiilor optime privind costul.

În ceea ce privește modelarea grantului, reprezentanta CE a precizat că există două-trei variante, fie să se preia schema națională, caz în care trebuie lucrat cu atenție asupra criteriilor de selecție pentru a ne asigura că vor fi vizate acele zone sau orașe sărace, fie se poate adopta o modelare utilizată în alte state prin care se oferă granturi mai mici pentru orașele bogate și granturi mai mari pentru cele sărace.

Dna Sarasola a menționat că, în principiu, CE nu are nimic împotriva preluării schemei naționale existente, însă în acest caz cheia va sta în modul în care se va asigura concentrarea intervențiilor, criteriile de selecție utilizate pentru a asigura concentrarea și alegerea zonelor, pentru a fi siguri că vor fi vizate cele mai sărace zone.

În final, dna Sarasola a asigurat AMPOR de întreg sprijinul CE, prin întâlnirile informale care vor avea loc împreună cu JASPERS în lunile următoare, pentru a elabora sistemul de implementare al acestei scheme, exprimându-și speranța că metodologia și sistemul explicate de dl Friptu fac posibilă atingerea unor progrese importante până la finalul anului 2011; având schema dezvoltată din punct de vedere tehnic, se poate stabili cadrul de implementare, cu modificarea POR și stabilirea anvelopei financiare pentru această schemă.

DI. Gheorghe Nechita, primar Primăria Iași, a precizat că orașele finanțate în cadrul polilor de creștere sau al polilor de dezvoltare au sisteme de încălzire în cogenerare,

sisteme pentru care se fac eforturi foarte mari pentru modernizarea acestora. Aceste orașe ar trebui să fie prioritare în cadrul schemei de eficiență energetică întrucât deja se fac investiții în sistemele pentru creșterea eficienței energetice. În acest sens, ar fi util ca fondurile rămase disponibile în cadrul poliilor de creștere sau a celor de dezvoltare să fie utilizați pentru activități de eficiență energetică în cadrul acestora. De asemenea, a solicitat ca termenul maxim pentru depunerea proiectelor din cadrul poliilor de creștere să fie prelungit până pe 15 martie pentru a permite soluționarea acelor probleme apărute, respectiv modul de realizare a documentației proiectelor, obținerea avizelor necesare, soluționarea problemelor legate de proprietate. Se fac eforturi pentru depunerea proiectelor pentru poli de creștere până la data de 15 martie. Fondurile ramase disponibile după această dată ar trebui utilizate pentru proiectele de eficiență energetică din cadrul poliilor de creștere.

De asemenea, dl. primar a precizat că este util criteriul privind contribuția asociațiilor de proprietari de 20% din valoarea proiectului întrucât acesta vor fi cointeresate de implementarea proiectelor, dar este necesar ca în cazuri speciale, autentificate prin anchete sociale, municipalitatea să poată suporta și contribuția asociației de proprietari cu condiția recuperării ulterioare într-o perioadă de timp determinată. Orașele care sunt poli de creștere au un grad de îndatorare foarte mare ca urmare a împrumuturilor pentru dezvoltare sau pentru cofinanțarea proiectelor, astfel încât fondurile europene reprezintă principal sursă de finanțare a proiectelor de dezvoltare.

Dl. Murgeanu a considerat că termenul de 15 martie este foarte îndepărtat. De asemenea, schema va acorda flexibilitate autorităților locale de a finanța contribuția asociațiilor de proprietare. În ceea ce privește activitatea de cogenerare, a precizat că acesta se realizează prin intermediul unei regii, nu a municipalității în mod direct, ceea ce ar intra sub influența ajutorului de stat.

5. Detalii privind implementarea Axei prioritare 1 „Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor - poli urbani de creștere”,

Dl. Gabriel Friptu, director general AMPOR, a prezentat stadiul implementării axei prioritare 1 privind dezvoltarea urbană la data de 31 octombrie a.c.. În ceea ce privește plățile există diferențe între regiuni, iar la nivel de indicatori sunt relevante tipurile de proiecte acceptate pentru finanțare pentru acest domeniu. În acest sens, zona mediului de afaceri este departe de realizarea țintei, dar trebuie precizat că încă se mai contractează proiecte. Se consideră că o imagine corectă va fi realizată după contractarea proiectelor. Întrucât pentru mediul de afaceri se aplică o schemă de ajutor de stat pentru care contribuția beneficiarului este de cel puțin 50%, autoritățile locale trebuie să pună în balanță impactul așteptat al unor astfel de proiecte față de resursele financiare disponibile. Indicatorii privind firmele atrase în structuri de afaceri și locurile de muncă nou create sunt mai mici întrucât aceștia sunt o reflecție o activităților desfășurate în mediu de afaceri actual.

În ceea ce privește poliile de creștere există o diferență de 200 mil. euro între alocarea financiară pentru acest domeniu și gradul de depunere, diferență reprezentată de proiectele depuse de municipalitățile beneficiare. Totuși, este de menționat că această diferență s-a micșorat întrucât în cursul lunii noiembrie au mai fost depuse 10 proiecte de

către polii de creștere Constanța, Ploiești, Craiova, Timișoara și Brașov. Trebuie amintit faptul că lipsa dreptului de proprietate pentru anumite investiții creează întârzieri în depunerea proiectelor. Având în vedere aceste întârzieri la depunerea proiectelor, precum și coordonarea mai multor proiecte în aceeași zonă rezultă situații care pot să creeze întârzieri în implementarea proiectelor. Această situație este determinată de proiectele de reabilitare apă și canal care se finanțează prin intermediul POS Mediu și care trebuie executate înaintea lucrărilor de suprafață. De asemenea, au apărut situații în care proiectul implementat prin POR a fost finalizat, dar se dorește ulterior implementarea unor proiecte prin POS Mediu care presupun intervenții asupra obiectivelor finalizate prin POR.

Pentru polii de dezvoltare urbană valoarea contractată este de 45,9%, dar valoarea totală a proiectelor depuse se apropie de limita maximă a sumelor alocate. Există foarte multe solicitări de la polii de dezvoltare pentru găsi resurse necesare finanțării listelor de rezervă. Se estimează că se poate face supracontractare, întrucât vor exista sume disponibile în urma finalizării achizițiilor publice. Totuși, sumele necesare pentru toate proiectele unora dintre polii de dezvoltare urbană sunt aproape duble față de alocarea actuală, cum este cazul orașului Baia Mare. Orașele Bacău, Deva, Satu Mare și Oradea nu au proiecte contractate, întrucât există probleme cu drepturile de proprietate.

În ceea ce privește centrele urbane, având în vedere că a fost o competiție directă, au fost depuse peste 300 de proiecte și a existat o discrepanță mare între momentul depunerii și cel al evaluării. Au fost proiecte care au avut o documentație foarte bună, dar și proiecte care au necesitat o perioadă foarte mare pentru clarificări și pentru dovedirea dreptului de proprietate.

În cazul axei prioritare privind dezvoltarea urbană, există diferențe semnificative pentru gradul de contractare între regiuni, întrucât fiecare regiune are un calendar propriu al depunerilor, iar acestea se realizează sub forma pachetelor de proiecte (respectiv 5-7 proiecte).

De asemenea, pentru a se asigura că nu există riscul neimplementării proiectelor pentru poli de creștere s-a propus termenul de 15 decembrie pentru depunerea proiectelor din cadrul poliilor de creștere. S-au primit și propuneri din partea Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară care propun ca termen limită pentru depunerea proiectelor 15 martie 2012. Procedural stabilirea datei limită pentru depunerea proiectelor pentru poli de creștere nu este o decizie a CMPOR, ci este responsabilitatea Autorității de Management a POR, dar se dorește să se ofere un cadru organizat pentru dezbateră tuturor punctelor de vedere asupra acestui aspect.

DI. Constantin Apostol, director general ADR Nord Est, a precizat că pentru poli de creștere lași există posibilitatea ca proiectele începute să fie finalizate. În primăvară anului se discuta că ar fi oportun ca la sfârșitul anului 2012 să se închidă depunerea de proiecte pentru axa dedicată infrastructurii urbane. Totodată a menționat că sunt pregătite proiectele pentru poli de creștere, dar depunerea a fost întârziată de cei care trebuie să dea avize sau să transfere terenuri. Întrucât implementarea acestor proiecte nu ar dura mai mult de 3 ani și jumătate, a precizat că ar trebui menținut termenul de 15 martie

propus de beneficiari. Trebuie ținut cont că anul viitor principalele sume decontate vor fi pe axa 1.

DI. Claudiu Coșier, director general ADR Nord Vest, a menționat că toate proiectele pentru cele trei domenii finanțate în cadrul axei privind dezvoltarea urbană au fost depuse sau sunt în curs de depunere. În ceea ce privește implementarea acestora, proiectele rămase în urmă sunt cele de infrastructură de afaceri. Întrucât există contractele încheiate între beneficiari și proiectanți, ar fi păcat să se renunțe la aceste proiecte care sunt deja discutate și pregătite pentru implementare. Totodată, a subliniat că prioritatea privind eficiența energetică este o opțiune primordială a Regiunii Nord Vest și ar trebui găsită o cale de mijloc pentru a permite continuarea investițiilor pentru poli, dar și finanțarea unor activități de eficiență energetică.

Dna Luminița Mihailov, director general ADR Sud Est, a precizat că pentru polul de creștere Constanța există proiecte tehnice depuse de 75 mil. euro, existând un progres semnificativ până la sfârșitul anului. În ceea ce privește poliile de dezvoltare există multe proiecte în lista de rezervă. Se estimează că vor exista economii în urma contractelor de achiziții ceea ce va permite și contractarea unor proiecte din lista de rezervă. Pentru centrele urbane se preconizează ca la sfârșitul anului a fi contractată 85-90% din valoarea alocată.

DI. Adrian Crăciun, reprezentant al polului de creștere Constanța, a subliniat că la data de 21 noiembrie a.c. valoarea proiectelor depuse reprezintă 85,74% din fondurile alocate, respectiv 29 de proiecte din cele 38 din lista pentru polul de creștere. Dificultățile au fost: obținerea extraselor de carte funciară, intabularea proprietăților, obținerea avizelor de la deținătorii de utilități. Termenul de 15 martie este acceptabil pentru atingerea obiectivului asumat prin planul integrat de dezvoltare.

DI. Simion Crețu, director general ADR Centru, a precizat că au fost depuse 17 proiecte pentru polul de creștere Brașov, a căror valoare este de 64,5% din fondurile alocate, în condițiile în care două tronsoane din centura ocolitoare sunt în licitație în cadrul POS Transport, iar unele proiecte au fost depuse spre finanțare prin Programul Național de Dezvoltare Rurală. Au mai rămas 17 proiecte pentru a fi depuse, astfel că termenul de 15 martie va permite și depunerea proiectelor rămase. În ceea ce privește poliile de dezvoltare urbană, Târgu Mureș are contractat peste 100%, iar Sibiu mai are de depus 3 proiecte. Nu mai există proiecte pe lista de rezervă la acești poli de dezvoltare urbană. Pentru centrele urbane s-au contractat 17 proiecte. Va exista o economie de 6,36 mil euro, care nu mai poate fi utilizată întrucât din cele 9 PIDU depuse pentru evaluare doar 4 au trecut de această etapă.

DI Sorin Maxim, director general ADR Vest, a menționat că în ceea ce privește polul de creștere Timișoara există mai multe proiecte depuse, dar au fost contractate cele mai mici ca valoare, cele 10 proiecte care sunt în contractare având valoarea de 50 mil euro. De asemenea, a precizat că este necesar să se vadă dacă se pot optimiza termenele proiectelor din cadrul polului de creștere, întrucât există anumite contracte semnate de beneficiari. În ceea ce privește eficiența energetică trebuie precizat că prin noua schema propusă vor fi proiecte mult mai complexe decât cele de anvelopare. Pentru poliile urbane, proiectele sunt în fază de depunere, urmând ca semnarea contractelor să se facă cât mai

repede. De asemenea, a precizat că urmează să fie semnate ultimele 2 proiecte pentru centrele urbane, dar că vor fi probleme privind coordonarea implementării acestor proiecte cu cele privind infrastructura de apă și canal, astfel că este posibil ca mai mult de 85% dintre proiecte să aibă întârzieri în implementare. Ar trebui realizată o înțelegere instituțională între AMPOR și AMPOS MEDIU, pentru a facilita implementarea proiectelor în termenul stabilit conform contractelor.

DI. Dan Nicula, director general ADR București Ilfov, a precizat că alocarea financiară pentru axa de dezvoltare urbană este implementată exclusiv prin intermediul centrelor urbane. Există proiecte în valoare de 37 mil euro în diverse etape de semnare pentru contractare, precum și proiecte în valoare de 30 mil euro în diferite etape de evaluare, care vor fi propuse spre contractare până la sfârșitul lunii decembrie. Trebuie precizat că Regiunea București Ilfov nu are poli de creștere sau poli de dezvoltare urbană. Întârzierea în contractare este dată de depunerea cu întârziere a proiectelor pentru toate axele, a numărului scăzut de beneficiari și de apetența scăzută pentru accesarea fondurilor structurale din partea autorităților mai bogate. De asemenea, diferența dintre gradul de contractare și cel de plăți este determinată de suspendarea plăților pentru axa prioritară 2, privind infrastructură rutieră, în valoare de 9 mil. euro, pentru care s-au finalizat proiecte.

DI. Gabriel Friptu a subliniat că polii de creștere au avut o listă de proiecte prioritare stabilite conform strategiilor încă din 2010. Listele de proiecte au fost revizuite deja de două ori. O parte din proiecte aveau depășite termenele asumate. În momentul depunerii inițiale a listelor de proiecte s-a certificat de către autoritățile locale că există o parte a documentației și nu există probleme de proprietate. Trebuie precizat că toate întârzierile pentru poli de creștere au fost determinate de probleme asupra proprietăților. S-au modificat listele de proiecte de 3 sau 4 ori. Există trei poli de creștere care vor să revizuiască lista de proiecte. Trebuie găsit echilibrul între indicatorii pe mediul de afaceri și proiectele destinate acestora. În ceea ce privește polul de creștere Constanța trebuie precizat că au început să se depună proiecte doar din septembrie, fiind semnat un singur contract. La Brașov există probleme întrucât sunt proiecte mari preluate de POS Transport, dar se dorește să modifice lista de proiecte. Modificarea listei de proiecte la sfârșitul anului 2011, va determina întârziere atât în procesul de contractare, dar mai ales de implementare. În ceea ce privește necorelarea între proiecte, aceasta nu se poate soluționa la nivel central, ci la nivelul beneficiarului care trebuie să stabilească aceste detalii cu firmele care efectuează lucrările.

DI Murgeanu, președintele CMPOR, a subliniat că polii de creștere s-au mobilizat târziu pentru depunerea și implementarea proiectelor. Pentru a evita alte întârzieri în acest domeniu a stabilit termenul de 15 februarie 2012, termen final, pentru depunerea proiectelor în cadrul polilor de creștere.

Dna Sarasola a dorit să comenteze pe marginea unora dintre remarcile făcute de regiuni referitor la birocrăția și dificultățile întâlnite în obținerea anumitor avize, adresate atât AM cât și ACIS, precizând că aceste aspecte trebuie abordate în PAP, care ar trebui să detalieze mai mult dificultățile reale pe care beneficiarii le întâmpină în încercarea de a accesa fondurile europene, adăugând că nu îi este clar dacă acestea sunt probleme

generale sau sunt specifice doar unora dintre regiuni, având în vedere diferențele de performanță dintre regiuni.

Dacă într-adevăr aceste probleme sunt specifice doar unora dintre regiuni, este nevoie de măsuri privind creșterea capacității administrative a acelor regiuni pentru a rezolva aceste probleme, iar dacă problemele sunt generale, orizontale, întâlnite în toate regiunile, aceasta trebuie abordată în cadrul PAP.

Dna Sarasola a atras atenția asupra problemelor legate de cadastru, precizând că a fost surprinsă să constate că acest aspect nu a fost luat în calcul de către guvern atunci când acesta a prezentat CE nevoile legate de serviciile de expertiză externă. Totodată, a adăugat că în timpul discuțiilor dintre CE și reprezentanții instituțiilor financiare internaționale privind nevoile de asistență prezentate de guvernul României, Banca Mondială s-a arătat dispusă să ofere asistență în domeniul cadastrului, având în vedere că au deja în desfășurare o serie de proiecte pilot de acest gen în mai multe orașe și municipii din România, unde încearcă să întărească sistemul de administrare a terenurilor cu ajutorul unor instrumente IT geografice sofisticate. În acest sens, a lansat un apel către AMPOR și MAEur de a lua în considerare acest aspect, având în vedere că acest tip de probleme blochează de multe ori dezvoltarea de proiecte și reduce viteza de implementare a proiectelor.

Având în vedere că recent au fost transferate competențele în domeniul cadastrului de la MAI la MDRT, dna Sarasola, și-a exprimat speranța că acestei probleme vor fi soluționate atât prin intermediul PAP, cât și al serviciilor de expertiză externă.

DI. Murgeanu a subliniat că în vederea obținerii avizelor, AMPOR a făcut toate demersurile necesare pentru a sprijini beneficiarii, inclusiv modificarea ghidurilor solicitanților și a solicitat administrației publice locale să aducă la cunoștința AMPOR dificultățile în obținerea avizelor pentru proiectele privind polii de creștere.

6. Detalii privind implementarea Axei prioritare 2 „Îmbunătățirea infrastructurii regionale și locale de transport”

DI. Gabriel Friptu a prezentat stadiul implementării axei prioritare dedicate infrastructurii rutiere. A menționat că proiectele încep să se finalizeze, Axa 2 fiind motorul principal de cheltuieli în cadrul programului. Există marea problemă a achizițiilor publice care au determinat greutate în recuperarea cheltuielilor de la Comisia Europeană. În ceea ce privește indicatorii, țintele sunt depășite față de propunerile inițiale.

DI. Sorin Maxim, director ADR Vest, a menționat că existența ecartului între valoarea contractată și valoarea plătită este determinată, la nivelul regiunii, pentru acest domeniu de intervenție, de întârzieri în contractarea a patru proiecte, dar și a problemelor apărute în implementare. Proiectul cu valoarea cea mai mare, respectiv 22 mil euro, a fost întârziat cu 1 an și jumătate din cauza celor trei serii de contestații care au fost făcute. Un alt proiect este finalizat în proporție de 40% din fondurile constructorului, dar beneficiarul nu a făcut până în acest moment nici o cerere de rambursare pentru plata constructorului.

DI Murgeanu a precizat că au existat beneficiari care au venit cu o singură cerere de rambursare la finalul implementării proiectului, întrucât constructorii nu au emis facturi către beneficiari din cauza necesității de a plăti TVA către MFP, în momentul emiterii facturii.

Totodată, dl Friptu a precizat că aplicarea corecțiilor va aduce economii în implementarea acestei axe. În acest sens, dl. Maxim a propus să se înceapă pregătirea proiectelor din lista de rezervă pentru a putea beneficia de economiile realizate. Dl. Friptu a precizat că nivelul supracontractării trebuie să se reducă prin aceste economii, întrucât bugetul de stat nu va putea suporta eventualele depășiri ale sumelor alocate, la finalul programului.

7. Detalii privind implementarea Axei prioritare 3 „Îmbunătățirea infrastructurii sociale

Dl. Gabriel Friptu a menționat că fondurile alocate prin POR pentru infrastructura de sănătate sunt subdimensionate în raport cu nevoile existente, iar pentru următoarea perioadă de programare 2014-2020 se ia în calcul elaborarea unui program operațional dedicat sănătății. În ceea ce privește indicatorii pentru infrastructura de sănătate, aceștia se vor încadra în parametrii propuși prin program. Referitor la echiparea infrastructurii serviciilor sociale există un decalaj între regiuni, mai ales pentru plăți, deoarece contractarea a început mai târziu.

Totodată a precizat că nevoia de infrastructura de investiții de capital este mai mare decât semnalele de la începutul perioadei de programare iar dimensiunea proiectelor pentru infrastructura de servicii sociale este mult mai mare decât preconizările inițiale. Societatea civilă a devenit foarte activă în domeniul infrastructurii sociale, motiv pentru care viitorul pachet financiar 2014-2020 va aduce câteva modificări de abordare.

Pentru domeniul dedicat situațiilor de urgență, toate regiunile au finalizat sau derulează primele contracte de finanțare și au pregătite proiecte în completarea primei cereri de finanțare. Există o situație specială la București Ilfov, unde bugetul este insuficient față de nevoile regiunii.

În ceea ce privește infrastructura educațională, acesta este un domeniu foarte solicitat, fiind un domeniu în implementare. În prezent, se desfășoară un dialog anevoios cu Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului pentru a avea o abordare comună asupra strategiei în domeniul educației. Există riscul ca anumite proiecte finanțate din mediul rural să nu îndeplinească criteriul privind numărul minim de elevi în școlile respective. Totuși proiectele mari au fost depuse pentru licee de tradiție localizate în clădiri de patrimoniu. De asemenea, din analize reiese că universitățile au depus proiecte extrem de târziu astfel că foarte multe universități cu campusuri universitare se află pe lista de rezervă.

Domnul Dan Nicula, director general al Agenției de Dezvoltare Regională București -Ilfov a precizat că pe domeniul major de intervenție 3.1 privind infrastructura de sănătate contractul semnat acoperă 97% din valoarea alocată regiunii. Licitația pentru lucrări este în desfășurare, urmând deschiderea ofertelor și semnarea contractului în ianuarie, dacă

nu vor exista contestații. Motivul depunerii cu întârziere a cererii de finanțare în Regiunea București Ilfov a fost procesul îndelungat de pregătire a proiectului tehnic, fiind necesare clarificări, inclusiv în ceea ce privește problema proprietății. Pentru domeniul major de intervenție 3.2 privind infrastructura socială sunt puține contracte semnate, dar contractele aflate în avizare la MDRT și cele care urmează a fi trimise până la sfârșitul anului vor acoperi suma alocată. Însă procedurile de achiziții publice au fost demarate și urmează ca beneficiarii să încheie contractele de lucrări.

În ceea ce privește domeniul major de intervenție 3.3 - situații de urgență contractul a fost semnat acum un an, au fost semnate și contracte de achiziții, dar durata de livrare a echipamentelor speciale este mai mare, ceea ce a determinat lipsa cererilor de rambursare. Pentru domeniul major de intervenție 3.4 infrastructura educațională multe proiecte tehnice s-au depus la sfârșitul anului trecut. Din cauza capacității limitate de verificare a proiectelor tehnice, contractele au ajuns mai târziu la autoritatea de management. Regiunea București Ilfov păstrează o distanță de 6-8 luni, față de celelalte regiuni, în ceea ce privește contractele semnate.

Domnul Nicolae Robu, rector al Universității Politehnice, reprezentantul mediului academic din partea Regiunii Vest a întrebat dacă este posibilă suplimentare sau redistribuirea unor fonduri pentru domeniul de infrastructură de educație deoarece proiectele depuse de către Universitatea Politehnica Timișoara și Universitatea de Vest ar aduce un aport important la creșterea gradului de absorbție, întrucât proiectele aflate în lista de rezervă au valori mari, respectiv 15 milioane euro.

Domnul Razvan Murgeanu, secretar de stat MDRT, a sugerat regiunilor care se confruntă cu această problemă să facă un memoriu prin care să sprijine realocarea de fonduri pentru infrastructura de educație.

8. Detalii privind implementarea Axei prioritare 4 „Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local”

În ceea ce privește domeniul de intervenție dedicat structurilor de sprijinire a afacerilor de importanță regională și locală, dl Gabriel Friptu a menționat că există încă destul de multe resurse neutilizate. Principalul aplicat este mediul de afaceri, iar aplicarea regulilor de ajutor de stat creează unele probleme, inclusiv în ceea ce privește pregătirea proiectelor. Totodată, scăderea activității în domeniul imobiliar a condus foarte multe firme private să își reconsidere anumite proiecte pentru a se adresa mediului de afaceri, astfel că erorile de abordare sunt vizibile, iar rata de respingere e relativ mare. Proiectele depuse sunt insuficient de mature și pregătite să justifice contractarea, totuși indicatorului „locuri de muncă” va depăși estimările inițiale.

Pe domeniul dedicat reabilitării siturilor industriale poluate și neutilizate în Regiunea Sud Vest proiectul depus a fost respins, iar în Regiunea Centru există întârzieri întrucât etapa de pregătire a proiectelor tehnice este greu de gestionat la nivelul autorităților publice locale. Regiunea Vest are cel mai mare număr de proiecte depuse datorită existenței unor situri industriale în Valea Jiului care au rămas încă în proprietatea autorităților publice locale. De asemenea, a precizat că se vor lansa procedurile pentru asistența tehnică necesară unui inventar a siturilor industriale. Indicatorii trebuie ajustați corespunzător, iar

evaluarea intermediară din 2012 va oferi argumente privind nivelul de realizare a acestor indicatori.

Pentru domeniul major de intervenție 4.3 privind sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor s-au creat decalaje după realocarea de fonduri, multe regiuni realocând sume semnificative pe acest domeniu. Nivelul contractării este de 70% din bugetul alocat. Se estimează că plățile vor fi semnificative, deoarece, față de anul trecut, sunt puține situațiile în care microîntreprinderile renunță la finanțare astfel de propuneri făcându-se ocazional. Din punct de vedere al indicatorilor, este important să se urmărească atent indicatorii privind locuri de munca, astfel încât să nu avem existențe riscuri privind realizarea acestora. Proiectele din lista de rezervă sunt duble față de bugetul alocat, microîntreprinderile preferând acest program pentru finanțarea.

DI. Razvan Murgeanu a solicitat o explicație în ceea ce privește situarea pe un loc mediu a proiectelor privind structurile de sprijinire a afacerilor în Regiunea Nord Est.

DI. Constantin Apostol, director general ADR Nord-Est a precizat că există un interes scăzut al beneficiarilor, întrucât s-au realizat centre de business al autorităților publice locale prin programele Phare 2000 - 2006, spre exemplu Parcul industrial la Bâlad, Centrul de business la Vaslui, Parcul industrial și Centrul de business de la Iași și Bacău, Centrul de transfer tehnologic la Suceava, incubatorul de afaceri la Botoșani. Cu excepția orașelor Iași și Bacău nu a existat interes pentru centre de business, deoarece condițiile sunt restrictive, iar cofinanțarea 50%-50% nu e atractivă pentru beneficiari. De asemenea, a menționat că alocarea pentru regiunea Nord Est este acoperită de proiectele depuse, două dintre acestea sunt în etapa de precontractare la Autoritatea de Management și două în evaluare și nu este necesară redistribuirea fondurilor de la acest domeniu de intervenție către cel privind sprijinirea microîntreprinderilor.

Doamna Aura Răducu, reprezentant DG Regio, a remarcat că trebuie luate măsuri speciale pentru a ajuta beneficiarii atât în perioada de precontractare cât și de implementare a proiectelor depuse pe axa prioritară 4 privind mediul de afaceri. În aceasta perioadă de criza, trebuie ajutați în mod special beneficiarii care vor să creeze noi locuri de muncă. Trebuie precizat că s-a realizat realocarea fondurilor prin micșorarea fondurilor pentru reabilitarea siturilor industriale, dar trebuie îndeplinit și obiectivul axei prioritare 4. Totodată, a menționat că nivelul contractării e destul de mic, neexplicabil în comparație cu celelalte axe.

Doamna Adina Stefanescu, director al Direcției Gestionare Program, a explicat această situație prin faptul că în perioada de precontractare au existat probleme de proprietate la unele proiecte cu valori foarte mari de 20 mil euro fiecare și acest lucru se reflectă în nivelul contractării.

Domnul director Gabriel Friptu a menționat că aceste proiecte depuse nu ajung să fie contractate, fie sunt respinse, fie e nevoie de o perioadă mare de timp pentru toate calificările. Atunci când interlocutorul este mediul de afaceri este nevoie de multe clarificări, de avize, autorizări, PUZ-uri care necesită foarte mult timp. Pe domeniul 4.1 privind infrastructura de afaceri, contractarea se desfășoară într-un ritm mai rapid atunci când beneficiarul este autoritate publică locală. În ceea ce privește domeniul 4.3 privind

dezvoltarea microîntreprinderilor contractele depuse în octombrie sunt deja pregătite pentru semnare.

Domnul Sorin Maxim, director ADR Vest a solicitat evaluatori pentru evaluarea proiectelor depuse pe domeniul 4.3 privind dezvoltarea microîntreprinderilor sau dreptul de a realiza evaluarea. Domnul Gabriel Friptu a menționat că dacă nu există certitudinea că evaluarea se devine cheltuială eligibilă, e riscant să se evalueze proiecte care nu se vor finanța.

9. Detalii privind implementarea Axei prioritare 5 „Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului”

Domnul Gabriel Friptu a precizat că gradul de contractare al domeniului de intervenție 5.1 privind patrimoniul cultural este ridicat în toate regiunile de dezvoltare, excepție făcând regiunea București Ilfov, care are multe proiecte în diverse etape de contractare. Totodată, autoritatea de management trebuie să acorde o atenție deosebită regiunii Nord Vest unde sunt depuse proiecte mari cu impact semnificativ, desfășurate în mai multe locații. Proiectul privind circuitul bisericilor de lemn din Maramureș cu mai multe locații a avut dificultăți în zona de proprietate.

Din punct de vedere al plăților, domnul Gabriel Friptu a atras atenția asupra monitorizării de către organismele intermediare a proiectelor aflate în implementare astfel încât să se asigure calitatea lucrărilor pe domeniul reabilitării monumentelor istorice. De asemenea, a menționat faptul că implementarea acestor proiecte este foarte complicată, dirigintele de șantier/consultantul trebuie să fie autorizat.

În ceea ce privește indicatorii este o mică discrepanță între indicatorii realizați și cei previzionați. Avantajul este ca toți beneficiarii au venit cu proiecte semnificative și de dimensiuni mari, cu multe locații într-un singur proiect, iar indicatorul va fi chiar dublat față de ținta previzionată în program.

Pentru domeniul major de intervenție 5.2 privind infrastructura de turism, autoritățile publice locale au depus proiecte consistente, concentrate către anumite zone ușor de gestionat, cum sunt stațiuni balneare. Diferența dintre valoarea alocată și cea contractată s-a mărit din cauza realocării fondurilor.

Pentru domeniul major de intervenție 5.3 privind promovarea potențialului turistic, depunerea de proiecte a fost închisă, se estimează finalizarea procesului de contractare, punându-se accent pe monitorizare. În ceea ce privește centrele naționale de informare și promovare turistică, a fost redeschisă schema de finanțare, lărgindu-se grupul țintă.

Dna Bostanescu, director general Direcția Fonduri Comunitare pentru Turism, a menționat că în cadrul domeniului 5.3 sunt depuse multe cereri de rambursare și prefinanțare de valoare foarte mică. În ceea ce privește operațiunea de promovare a turismului intern este aproape realizată contractarea întregii alocări financiare. În ceea ce privește operațiunea de creare a unei rețele de centre naționale de informare și promovare turistică s-a mai semnat un contract, iar în cadrul noului apel de proiecte au fost depuse 21 cereri de finanțare. Pentru campaniile de promovare a brandului turistic

național s-a semnat o decizie de finanțare în care sunt cuprinse 4 campanii de promovare a brandului turistic, s-au realizat 9 din cele 10 campanii, depășindu-se indicatorul de realizare imediată. Au fost finalizate 12 proiecte, în cadrul cărora s-au distribuit aproximativ 400.000 de materiale de promovare a produselor turistice românești.

Doamna Carmen Moraru, director general al Direcției Generale Turistice a menționat că până la finalul anului OI Turism va depune două cereri de finanțare, respectiv campania de publicitate pe piața internă și publicitate internațională în valoare de 23 milioane euro și campania de promovare relații publice pe piața internațională și campania de promovare prin intermediul internetului în valoare de 22 mil euro. Până la 15 decembrie urmează să fie lansată procedura internă și se preconizează ca până la sfârșitul anului să se contracteze 90% din fondurile disponibile.

10. Detalii privind implementarea Axei prioritare 6 „Asistență Tehnică”

DI. Gabriel Friptu a precizat că, în domeniul de intervenție 6.1 - Sprijinirea implementării, managementului și evaluării Programului Operațional Regional, principala activitate finanțată uniform pentru toate organismele intermediare se referă la sprijinul acordat în derularea activității acestora, de la plata salariilor până la diversele investiții pe care fiecare organism intermediar trebuie să le asigure ca să devină și fie funcțională. De asemenea, plecând de la expertiza internațională s-a identificat cu sprijinul ACIS nevoia de finanțare a unor studii cu expertiză BEI, Jaspers și Banca Mondială, urmând să se stabilească dimensiunea finanțării din instrumentele puse la dispoziție de aceste instituții și din asistența tehnică a programului.

În ceea ce privește domeniul de intervenție 6.2 Sprijinirea activităților de publicitate și informare privind POR fondurile alocate sunt suficiente pentru ultima perioadă a programului. De asemenea, s-au identificat două zone în care sumele ar putea fi realocate pentru alte acțiuni de asistență tehnică, inclusiv cele previzionate pentru domeniul 6.1.

Domnul Dan Necula, director general al Agenției de Dezvoltare Regională București - Ilfov a semnalat problema legată de modul în care sunt realizate și se decontează cheltuielile pentru domeniul de intervenție 6.1 privind managementul POR. Noul ordin MFP nr. 2539/2011 pentru modificarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor OUG nr. 64/2009 privind gestionarea financiară a instrumentelor structurale și utilizarea acestora pentru obiectivul convergență care prevede reducerea prefinanțării de la 30% la maxim 10% din valoarea proiectului și schimbarea condițiilor de acordare a prefinanțării creează probleme în asigurarea disponibilităților pentru cheltuielile curente la nivelul agenției de dezvoltare regională București Ilfov și a solicitat sprijin pentru interpretarea acestor norme.

Domnul Gabriel Friptu a explicat că prefinanțarea se acordă la momentul prezentării contractelor care acoperă cel puțin 5 % din valoarea contractelor de lucrări, servicii ca și cheltuielă eligibilă, menționând că în cazul proiectelor de asistență tehnică e foarte greu de făcut această departajare. În cazul particular al relațiilor cu organismelor intermediare, mare parte a cheltuielilor sunt contractele de munca. Bugetul alocat pentru asistență

tehnică este proporțional cu bugetul alocat regiunii. În următoarea perioadă se va desfășura o consultare cu colegii de la organismele intermediare, pentru a da o interpretare favorabilă care să respecte prevederea legală.

Domnul Gabriel Friptu a considerat utilă prezentarea periodică a axei de asistență tehnică în cadrul Comitetelor de monitorizare, deoarece există percepția că bugetul de asistență tehnică nu e utilizat și a menționat că spre deosebire de celelalte programe, POR finanțează funcționarea organismelor intermediare.

Miercuri, 23 noiembrie 2011

1. Evaluarea - instrument de management în sprijinul luării deciziilor - prezentare Unitatea Centrală de Evaluare - Ministerul Afacerilor Europene

DI. Tamas Tetetnyi, team-leaderul unui grup de experți care acordă asistență României pe componenta de evaluare a programelor operaționale, a studiat sistemele de evaluare din România, concluzionând faptul că acestea sunt funcționale și implementate adecvat. Totodată a prezentat exemple de evaluare, menționat faptul că, în ceea ce privește România, au fost pregătite șase sesiuni de evaluare. Evaluarea, ca instrument, trebuie să se pronunțe asupra calității unor rezultate obținute, a impactului acestora și a necesității implementării anumitor măsuri. Întrucât procesul de evaluare contribuie la măsurarea gradului în care au fost atinse obiectivele politicilor europene, aceasta poate asigura elaborarea unor reguli de bază, dar și informarea factorilor de decizie asupra calității rezultatelor obținute.

Informațiile furnizate în urma desfășurării procesului de evaluare vor fi folosite atât în procesul de implementare, cât și în procesul de programare pentru programele operaționale din perioada următoare. Astfel, se pot lua decizii mai bune, pot fi optimizate intervențiile, creându-se programe potrivite nevoilor de dezvoltare, dar și completându-se eventualele lacune neacoperite de obiectivele curente. Rolul evaluării este acela de a furniza recomandări și nu de a da soluții. Monitorizarea oferă o imagine de ansamblu și informații despre performanța unui program operațional, iar evaluarea trebuie folosită cu rol de a suplimenta aceste informații. În vederea asigurării unei calități ridicate a informațiilor și analizelor către factorii decizionali, activitatea de evaluare și monitorizare trebuie planificată în avans, astfel încât rezultatele cele mai relevante ale evaluării să fie disponibile în timp real pentru decizii strategice.

Prima etapă în activitatea de evaluare este reprezentată de evaluarea ex-ante, care trebuie să cuprindă și să adune informații care au rezultat din evaluările anterioare. Evaluarea ex-ante trebuie să țină cont de versiunea actuală a regulamentelor, fiind necesară pregătirea unui program cadru de implementare. În etapa ex-ante, evaluarea poate contribui la îmbunătățirea relevanței și la fundamentarea priorităților dintr-un nou program operațional. Rolul evaluării este acela de a îmbunătăți calitatea și configurația finală a programului, precum și acela de a verifica dacă țintele și obiectivele propuse pot fi atinse.

În ceea ce privește cele 11 obiective tematice, propuse prin noile regulamente, dl. Tetenyi a apreciat că cel referitor la capacitatea instituțională și a administrație publice nu poate fi

considerat un obiectiv cu caracter regional sau teritorial. Totuși, obiectivele regionale și teritoriale sunt încorporate în întreg setul de obiective. Astfel, dezvoltarea locală, bazată pe comunitate trebuie să fie bazată pe areale sub-regionale specifice, pe grupuri de acțiune locală, alcătuite din reprezentanți ai societății civile și ai mediului antreprenorial, realizată prin strategii locale de dezvoltare integrate / multisectoriale, precum și elaborată cu luarea în considerare a nevoilor locale și a potențialului, cu includerea elementelor inovative în contextul local. Totodată, a precizat că evaluarea de tip on-going ajută la identificarea problemelor de implementare și a măsurilor corective. Acest tip de evaluare este utilizat pentru a măsura eficacitatea, eficiența și impactul fiecărui program, pe baza planului de evaluare.

Evaluarea ex-post a constituit principala sursă de informare a Comisiei Europene. Acest tip de evaluare poate furniza informații relevante despre realizările programului, dar și indicații utile pentru perioada următoare de programare.

În vederea evidențierii importanței evaluării, dl. Tamas Tetetnyi a prezentat evaluarea axei prioritare "Îmbunătățirea infrastructurii de transport", implementată în landul Saxonia (Germania), evidențiind faptul că implementarea proiectelor de tip eco are un progres mai lent, comparativ cu cele ce au ca obiectiv infrastructura majoră de transport, dar și că selectarea proiectelor de îmbunătățire a traficului se realizează într-o manieră transparentă. Urmare a evaluării, au fost formulate recomandări privind menținerea obiectivelor formulate inițial, a strategiei de implementare și a activităților specifice acestei axe prioritare, precum și sprijinirea unor proiecte complementare celor ce vizează proiectele de tip eco, precum și cele de îmbunătățire a calității traficului.

În vederea atenuării decalajelor care pot apărea în procesul de evaluare, aceasta trebuie privită și realizată ca parte integrantă, atât din programele operaționale, cât și din procedurile operaționale, specifice fiecărei instituții. A fost subliniat faptul că este absolut necesar ca evaluarea să fie percepută ca un proces care începe odată cu elaborarea programelor, necesar a fi asumată și realizată de toate părțile implicate. Evaluarea oferă o serie de informații care pot fi utile managementului de program, factorilor politici de decizie. Aceste informații sunt utilizate pentru a transforma inițiativele politice în acțiuni și intervenții de dezvoltare, dar și pentru a justifica alocarea de resurse financiare, pentru fiecare program în parte.

Totodată, dl Tamas Tetetnyi a prezentat un studiu referitor la Evaluarea managementului proiectelor de infrastructură spitalicească, elaborat în 2009, cu scopul de a evalua cadrul instituțional de la nivel central și local, precum și capacitatea managerilor de spital de a gestiona proiecte complexe de investiții, în domeniul infrastructurii de sănătate.

Principalele concluzii ale studiului au fost lipsa experienței în ceea ce privește pregătirea și implementarea proiectelor de infrastructură de sănătate, motivație redusă/inexistentă pentru pregătirea de proiecte, deficiențe în comunicarea dintre instituții și părțile interesate, precum și rolul redus al managerului de spital în implementarea proiectelor finanțate prin POR, deoarece aplicantul este reprezentat de autoritatea publică locală. Recomandările acestui studiu au evidențiat faptul că spitalele trebuie să se constituie ca parte a gestionării contractelor, fiind implicate atât în faza de pregătire, cât și în cea de implementare a proiectelor, dar și faptul că managerul ar trebui să fie implicat în toate

fazele proiectului, de la stadiul de idee de proiect, până la identificarea resurselor financiare, aprobarea soluțiilor tehnice, aprobarea contractului, monitorizarea lucrărilor.

Totodată, expertul evaluator a evidențiat că evaluarea poate contribui îmbunătățirea capacității de management a programului operațional, creșterea gradului de cooperare între managementul și structurile de implementare ale programului operațional, precum și identificarea deficiențelor apărute în sistemul de monitorizare.

Un alt exemplu prezentat a fost cel privind evaluarea intermediară a Programului Operațional Regional din Bulgaria. Activitatea de evaluare a urmărit să identifice nivelul de relevanță al programului și gradul de atingere a obiectivelor, stabilite prin acesta. Principalele concluzii, rezultate în urma activității de evaluare au evidențiat faptul că există un grad redus de absorbție, corelat cu ținte nerealiste și cu un volum redus al plăților efectuate, deși obiectivele stabilite prin program au un grad de relevanță ridicat, fiind compatibile cu strategia programului. Totodată, numărul mare al indicatorilor și gradul lor de complexitate împiedică măsurarea corectă a progresului realizat. De asemenea, există o implicare ridicată a partenerilor sociali în faza de programare, comparativ cu implicarea scăzută a acestora în perioada de implementare, parteneriatele regionale, locale și intermunicipale fiind slab promovate.

Urmare a concluziilor evaluării, recomandările formulate au evidențiat necesitatea de a identifica ținte realiste în perioada următoare de programare, de a accelera ritmul de realizare a plăților, de a avea o orientare către o abordare integrată a dezvoltării regionale, cu stabilirea unor ținte clare și identificarea acelor regiuni care se pot constitui ca motoare de dezvoltare, de a crea o bază mai restrânsă, dar mai relevantă de indicatori, de a separa funcțiile de management și administrare în două sau mai multe organizații. De asemenea, este necesară identificarea și dezvoltarea unor parteneriate public-private convenabile, reconsiderarea parteneriatelor locale și regionale, identificarea proiectelor de succes și prezentarea lor ca exemple de bune practici.

De asemenea, expertul evaluator a evidențiat faptul că parteneriatul este esențial în procesul de planificare și de desfășurare efectivă a procesului de evaluare, constituind baza pentru învățarea, deschiderea și transparența întregului proces. Evaluarea politicii de coeziune se realizează pe baza parteneriatului dintre statul membru și Comisia Europeană. În procesul de evaluare, cooperarea dintre toți factorii implicați, atât la nivel național, cât și la nivel local este un aspect foarte important, în vederea asigurării unor rezultate utile și relevante. Evaluatorul trebuie să coopereze cu entitățile individuale, făcând astfel posibilă definirea obiectivelor evaluării, precum și conștientizarea de către aceștia din urmă a importanței acestui proces.

Evaluarea reprezintă un instrument important prin care este realizată informarea autorităților naționale și regionale, a publicului larg, dar și a factorilor interesați, referitor la rezultatele politicii de coeziune. O comunicare efectivă și eficientă a rezultatelor evaluării poate contribui la creșterea impactului acestora asupra factorilor de decizie, care le pot utiliza într-o manieră constructivă. Pentru a facilita utilizarea rezultatelor evaluării, acestea trebuie comunicate factorilor de decizie și partenerilor interesați într-o manieră transparentă și clară. Astfel, trebuie stabilit foarte clar ce tip de informație este utilă și, mai ales, pentru cine. Toate rapoartele de evaluare trebuie făcute publice, în întregime,

consolidând, astfel, transparența tuturor operațiunilor efectuate de către stat și stimulând dialogul și dezbaterile publice, pe baza constatărilor care reies în urma procesului de evaluare.

Dna Lupaescu a subliniat importanța activității de evaluare, lucru de altfel reflectat inclusiv atât la nivelul actualelor regulamente, cât și în ceea ce privește regulamentele aferente următoarei perioade de programare. Comisia Europeană își exprimă nemulțumirea față de faptul că România a întâmpinat anumite dificultăți în realizarea evaluărilor, corelarea acestora cu ciclul de proiect și de program și chiar în implementarea unor recomandări ale Comisiei. De asemenea, reprezentanta Comisiei a menționat că prezentarea realizată de dl Teteny nu conține aspecte practice/pragmatice, care să ajute Autoritatea de Management în implementarea curentă a activității de evaluare.

DI. Director general Gabriel Friptu a precizat că termenul de "evaluare" este perceput, de cele mai multe ori, în mod eronat în România, fiind confundat cu termenul de "studiu". De asemenea, a atras atenția asupra calității și expertizei celor care efectuează activitatea de evaluare, precizând că, din nefericire, AMPOR se confruntă cu o lipsă acută de evaluatori disponibili pentru anumite tipuri de evaluare, precum și o expertiză sub așteptări a persoanelor care realizează evaluarea, ceea ce creează dificultăți în desfășurarea activității de evaluare.

Referitor la gradul de diseminare către publicul larg a rapoartelor de evaluare, dl. director general a menționat că, inclusiv la nivelul Comisiei Europene, există rapoarte de evaluare care nu sunt făcute publice, probabil din cauză că acestea nu au fost acceptate încă. În ceea ce privește studiul privind infrastructura spitalicească, a subliniat că există câteva inadvertențe, care trebuie clarificate, întrucât POR se adresează proprietarului și nu administratorului, astfel că nu a fost posibil ca un manager de spital să pregătească și să răspundă de gestionarea unui proiect.

De asemenea, pe marginea prezentării studiului de evaluare a Programului Regional din Bulgaria, a atras atenția asupra oportunității și viabilității realizării unei comparații între programele operaționale implementate de statele membre, fără a lua în considerare legislația națională, specifică fiecărei țări.

Dna. Aura Răducu a precizat că studiul referitor la proiectele de infrastructură spitalicească din România nu poate fi considerat o evaluare, acesta fiind, de fapt, o analiză privind capacitatea României de a gestiona proiecte de acest tip.

DI. Tetenyi a precizat că fiecare autoritate de management deține unități de evaluare, care pot beneficia de asistență din partea experților internaționali. Astfel, pot fi realizate evaluări de calitate, care vor contribui la dezvoltarea capacității de evaluare, pe baza unei culturi de evaluare existente. România este printre puținele țări din Europa unde există programe prin care se oferă training specializat pentru evaluatori, care au contribuit la creșterea calității activității de evaluare.

Referitor la compararea programelor operaționale din diferite state membre, dl. Tetenyi a apreciat că acest lucru trebuie realizat ținând seamă de politicile publice, specificul legislației și contextul socio-economic diferit.

2. Informare privind Stadiul implementării Planurilor de Evaluare pentru anii 2010 și 2011.

DI. Friptu a precizat că planul de evaluare a POR pentru 2011 a fost aprobat de CMPOR în martie 2010 prin procedură scrisă. În cadrul acestui plan au fost incluse două proiecte, respectiv Evaluarea implementării priorităților și proiectelor din cadrul POR 2007-2013, adresate mediului de afaceri și Evaluarea capacității administrative a regiunilor în domeniul dezvoltării regionale. De asemenea, în cadrul Planului de Evaluare a fost inclusă și evaluarea ad-hoc a aplicării principiului parteneriatului în procesul de implementare a POR 2007-2013, care a fost realizată în cadrul unității de evaluare din cadrul autorității de management.

În ceea ce privește evaluarea implementării priorităților și proiectelor din cadrul POR 2007-2013, adresate mediului de afaceri, acesta a fost un proiect desfășurat în perioada septembrie 2010 – martie 2011, la finalul căruia s-a propus un plan de acțiune pe baza concluziilor și recomandărilor elaborate în cadrul studiului. Rezultatele studiului au fost prezentate în cadrul CM POR din mai 2011.

Una dintre măsurile propuse prin planul de acțiune vizează analiza portofoliului de proiecte privind mediul de afaceri, în acest sens având loc întâlniri cu cei 7 poli de creștere pentru analiza stadiului pregătirii proiectelor, inclusiv cele destinate mediului de afaceri. Trebuie avut în vedere însă că anumite măsuri care sunt propuse spre implementare pot fi influențate de evoluțiile ulterioare. Evaluările ex –post pot furniza mai multe informații privind argumentarea pregătirii viitoarelor intervenții prin programe similare.

Pentru soluționarea măsurii privind accesul mai ușor la evaluatori independenți prevăzută în planul de măsuri s-a prevăzut o asistență tehnică internațională (JASPERS, Banca Mondială) pentru dezvoltarea unei metodologii de evaluare a proiectelor. Totodată se propune introducerea în caietul de sarcini a unei clauze prin care să se asigure ca evaluatorii să nu evalueze în orașele de domiciliu, dar această recomandare este implementată și în mecanismul actual al programului.

În ceea ce privește măsura privind modificarea procedurii de contractare în scopul sporirii calității procesului, procedura a fost modificată și termenul de transmitere a documentației de contractare a fost extins de la 8 la 10 zile lucrătoare, totuși trebuie precizat că nu mereu se pot schimba radical regulile de implementare.

Pentru implementarea măsurii pentru pregătirea dosarului contractului de finanțare au fost organizate două ateliere de lucru în cadrul cărora s-au discutat inclusiv problemele constatate, clarificându-se atribuțiile instituțiilor implicate în implementarea programului. De asemenea, în ceea ce privește limitarea numărului de solicitări de prelungire a contractelor pentru domeniul 4.3 privind dezvoltarea microîntreprinderilor, analiza realizată de AMPOR evidențiază că nu este necesară includerea unei astfel de clauze în contract, existând alte măsuri în vigoare care contribuie la limitarea prelungirilor.

Pentru măsura privind îmbunătățirea eficacității monitorizării se va avea în vedere îmbunătățirea formatului de raportare trimestrială a beneficiarilor/OI deoarece sunt

dificultăți privind utilitatea și consistența informațiilor transmise. În acest sens va avea loc un atelier de lucru în luna decembrie 2011 pentru clarificarea acestor aspecte.

Alte recomandări cuprinse în planul de acțiune vizează includerea pe paginile proprii de internet ale organismelor intermediare a informațiilor pentru beneficiari privind condițiile de aplicare a HG 606/2010, precum și introducerea unei secțiuni pe pagina Inforegio cu informații sintetice asupra rambursărilor. Aceste informații sunt destinate în principal mediului bancar pentru ca acesta să capete încredere că graficele de rambursare sunt respectate de partea de gestionare a programului.

În ceea ce privește măsura privind organizarea de vizite de studiu la proiecte, aceasta are caracter permanent, organizându-se în limita timpului disponibil de autoritatea de management și organismele intermediare pentru a evita situațiile în care cei care lucrează la aceste proiecte să aibă o perspectivă diferită asupra modului de implementare efectivă a proiectului.

Recomandările pentru viitoarea perioadă de programare nu pot fi aplicate în perioada actuală, fiind luate în considerare la elaborarea programelor viitoare.

Totodată dl. Friptu a precizat că proiectul privind evaluarea capacității administrative a regiunilor în domeniul dezvoltării regionale se desfășoară în perioada martie – decembrie 2011, având ca scop sprijinirea începerea pregătirii abordării regionale pentru perioada următoare.

Planul de evaluare pentru 2011 a fost aprobat în ședința din luna noiembrie 2010 și include următoarele activități: actualizarea evaluării intermediare a POR 2007-2013 și evaluarea funcționării principiului orizontal al parteneriatului în implementarea POR 2007-2013. Cea de-a doua activitate se va realiza în anul 2013, întrucât trebuie avut în vedere utilitatea evaluării și a informațiilor suplimentare rezultate în urma acesteia. Este necesară luarea în considerare a eficienței și eficacității utilizării resurselor financiare alocate, precum și stabilirea formei de realizare a evaluării întrucât informațiile pot fi obținute și în urma unor studii.

În ceea ce privește evaluarea intermediară pentru anul 2011, aceasta este o actualizare a celei realizată în anul 2009, pentru care echipa de evaluatori nu a avut suficiente informații din cauza fazei incipiente în care se afla programul. Se încearcă ca prin activitățile propuse să se obțină informații practice, care să răspundă necesităților programului.

De asemenea, dl. Friptu a menționat activitățile incluse în calendarul de implementare al planului de evaluare pentru anul 2011, precizând că elaborarea specificațiilor tehnice, a documentației de atribuire s-a realizat până în martie 2011, lansarea licitației și evaluarea ofertelor s-a finalizat în iulie 2011. Ca urmare a contestațiilor depuse și a deciziei CNSC, licitația va fi relansată în decembrie 2011, iar raportul final de evaluare se preconizează a se finaliza până cel târziu în ianuarie 2013. Prezentarea rezultatelor evaluării se va realiza în ședința CMPOR din mai 2013.

3. Prezentarea rezultatelor proiectului „Evaluarea capacității administrative a regiunilor și domeniul dezvoltării regionale”

DI. Cristian Marandei, expert evaluator cheie a prezentat rezultatele proiectului de evaluare a capacității administrative a regiunilor în domeniul dezvoltării regionale. Acest studiu a reieșit din necesitatea începerii din timp a pregătirii viitorului POR, în scopul asigurării absorbției eficiente a fondurilor europene destinate dezvoltării regionale post 2013, precum și efectuării unei analize independente și obiective a capacității regiunilor de a identifica obiective strategice regionale și de a elabora, administra, implementa, și monitoriza strategii, planuri și programe regionale de dezvoltare specifice, finanțabile din fondurile structurale și de coeziune post 2013. De asemenea, au fost luate în considerare capacitatea regională de a coordona, corela și integra strategii și programe cu/în strategiile și obiectivele de dezvoltare naționale și ale Uniunii Europene, asigurării complementarității/sinergiei între strategiile regionale și instrumentele naționale de finanțare a dezvoltării economice, sociale și teritoriale, fundamentarea și definirea rolului regiunilor în procesul programării fondurilor destinate dezvoltării regionale post 2013, precum și consolidării a capacității administrative la nivel regional de a elabora, administra, implementa și monitoriza programe de dezvoltare finanțabile prin fondurile nerambursabile ale UE.

Obiectivul general al acestei evaluări este de a asigura programarea și absorbția eficientă a fondurilor europene destinate dezvoltării regionale în perioada de programare post 2013, de a sprijini AMPOR și ACIS la fundamentarea și formularea strategiei de abordare a programării dezvoltării regionale în perioada de programare post 2013 prin prisma rolului regiunilor în acest proces, precum și identificarea a mai multor opțiuni privind cadrul instituțional de elaborare și gestionare a viitorului Program Operațional Regional, inclusiv propuneri de îmbunătățire a capacității administrative la nivel regional.

Metodologia utilizată conține un mix de tehnici cantitative și calitative și instrumente analitice, adaptat cerințelor, obiectivelor și rezultatelor așteptate specificate în caietul de sarcini, precum și trecerea în revistă a literaturii relevante privind politicile de dezvoltare și cercetarea academică asupra aspectelor referitoare la management și la implementare, revizuirea structurilor organizaționale, funcționale ale celor opt regiuni. De asemenea, au fost luate în considerare modele de structuri din alte State Membre care pot exemplifica varietatea experiențelor de management și implementare a fondurilor structurale, și studii de caz privind coordonarea și elaborarea strategiilor și a planurilor/programele de dezvoltare regionala, din cele opt regiuni de dezvoltare din România.

Temele acestei evaluări au vizat impactul cadrului legislativ asupra dezvoltării regionale, capacitatea regională de a formula și implementa strategii, precum și de a identifica și implementa proiecte cu impact regional.

În ceea ce privește impactul cadrului legislativ asupra dezvoltării regionale, rezultatele evaluării a evidențiat continuitatea cadrului legislativ, dar și faptul că pentru Consiliul de Dezvoltare Regională nu are clar atribuită responsabilitatea de a îndeplinii planului de dezvoltare al regiunii. De asemenea, evaluarea a evidențiat că prin cadrul legislativ se asigură o abordare adecvată la nivel de ansamblu pentru POR (top-down), dar nu asigură o abordare adecvată a dezvoltării regionale de tip bottom-up. Totodată, a evidențiat că

planurile de dezvoltare regionale nu sunt, în prezent, instrumente definitorii ale politicilor de dezvoltare regională la nivel regional, dar cadrul legal și instituțional a creat baze adecvate pentru o abordare centralizată, care, încă nu valorifică potențialul regiunilor de a gestiona planuri de dezvoltare regionale direct legate de nevoile specifice regiunilor.

Analiza capacității regionale de a formula și implementa strategii a evidențiat faptul că responsabilitatea realizării planurilor de dezvoltare regională nu este clar atribuită reprezentanților autorităților publice locale din regiuni și nici nu există alocări financiare directe pentru implementarea acestora, astfel că activitățile depuse pentru implementarea POR în regiuni tind să utilizeze majoritatea resurselor disponibile. De asemenea, nivelul de calitate al procesului planificării dezvoltării regionale aferente perioadei 2007 – 2013 sugerează un nivel ridicat dar încă insuficient al capacității regionale de a identifica obiective și a formula planuri de dezvoltare regionale. Deși cultura partenerială în procesul de dezvoltare regională este la începutul unui proces de dezvoltare, parteneriatul în cadrul procesului de elaborare a planurilor regionale a funcționat adecvat, totuși parteneriatul în cadrul procesului de implementare a planurilor regionale este mai puțin vizibil.

De asemenea, elemente componente ale capacității regiunilor de a implementa planuri de dezvoltare regionale sunt reprezentate de capacitatea de a identifica, implementa și monitoriza proiecte în regiuni. Totuși există elemente ale acestei capacități care sunt deficitare sau lipsesc, respectiv sistemul de monitorizare și evaluare a planurilor de dezvoltare regionale (PDR) și a realizării obiectivelor acestora, precum și modul de alocare a responsabilității privind realizarea obiectivelor PDR.

Totodată, expertul evaluator a precizat că actualul cadru legal și instituțional care stă la baza unei abordări preponderent centralizate a dezvoltării regionale și lipsa alocărilor financiare directe pentru implementarea planurilor de dezvoltare regionale nu stimulează procesul de dezvoltare a capacității regionale de a gestiona în mod eficace planuri sau programe de dezvoltare regionale. În acest sens un cadru instituțional și legal care ar crea o mai mare responsabilitate la nivel regional în ceea ce privește gestionarea planurilor de dezvoltare regionale cu alocări financiare directe, ar putea stimula în mod implicit dezvoltarea capacității regionale.

În ceea ce privește capacitatea regională de a identifica și implementa proiecte cu impact regional, acestea au o pondere încă redusă, totuși capacitatea regiunilor de a încheia parteneriate pentru identificarea și implementarea proiectelor de anvergură regională este într-un proces de dezvoltare accentuat. Capacitatea regională de asigurare a resurselor financiare necesare implementării proiectelor a beneficiat și de susținere prin intermediul măsurilor la nivel central, reușind să se mențină la un nivel suficient pentru a nu cauza probleme semnificative în ceea ce privește progresul implementării proiectelor. Capacitatea regională de asigurare a resurselor este în continuare testată în etapa de execuție a activităților proiectelor urmând să devină vizibilă în viitorul imediat. Capacitatea APL din regiuni de a aplica adecvat legislația achizițiilor publice este încă limitată, deși, calitatea documentațiilor de atribuire este în evidentă consolidare. Activitatea regiunilor a fost dominată de proiecte de dezvoltare cu caracter local (localități sau județe) finanțate în cadrul unor programe naționale din domeniul dezvoltării regionale

Concluziile evaluării evidențiază că strategiile sau programele de dezvoltare regionale, au o utilitate marginală în cazul în care nu sunt însoțite de programe operaționale sau axe operaționale la nivel de regiune, care să reprezinte mijlocul de punere în practică a strategiilor de dezvoltare regionale. De asemenea, limitările abordării centralizate în actuala perioadă de programare indică necesitatea luării în considerare a posibilității elaborării unor planuri operaționale la nivelul regiunilor, sau a unor axe operaționale dedicate fiecărei regiuni în cadrul unui POR național, ca premisă pentru a asigura un mecanism viabil de implementare a PDR din regiuni. Creșterea gradului de descentralizare a politicii de dezvoltare regională trebuie însoțită de un proces de dezvoltare a capacității regiunilor de a gestiona programe de dezvoltare ale regiunilor. În acest sens, cadrul general al dezvoltării regionale din România ar trebui să fie axat pe următoarele elemente: elaborarea și monitorizarea strategiilor și politicilor naționale în domeniul dezvoltării regionale, precum și elaborare POR național, justificat de existența unor obiective și priorități care trebuie gestionate la nivel național, prin luarea în considerare a strategiilor și politicilor naționale în domeniu.

La nivel regional este posibilă elaborarea și monitorizarea strategiilor sau programelor de dezvoltare a regiunii sau elaborarea unor planuri operaționale la nivel regional, care ar reprezenta modalitatea de implementare a strategiei de dezvoltare a regiunii, sau axe operaționale dedicate regiunilor în cadrul unui POR național.

De asemenea, în vederea elaborării recomandărilor acestei evaluări au fost analizate și modelele instituționale din Ungaria, Polonia, Cehia, Italia și Spania.

Una dintre opțiunile pentru următoarea perioadă de programare în cazul unui Cadru instituțional cu management central este reprezentată de un singur Program Operațional Regional, structurat în opt secțiuni, fiecare dintre acestea fiind dedicată câte unei regiuni de dezvoltare, administrat la nivel central, cu Organisme Intermediare la nivel regional și la nivel central. O altă variantă este reprezentată de un Program Operațional Regional distinct pentru fiecare dintre cele opt regiuni de dezvoltare, cu câte o Autoritate de Management la nivel central și cu câte un Organism Intermediar în fiecare dintre cele opt regiuni de dezvoltare, precum și cu Organism(e) Intermediar(e) la nivel central. Cea de-a treia variantă este reprezentată de un Program Operațional Regional, pentru regiunile 1-7, cu Autoritate de Management la nivel central și Organisme Intermediare la nivel regional și la nivel central, și un Program Operațional Regional pentru Regiunea de dezvoltare București-Ilfov administrat la nivel central, cu Organisme Intermediare la nivel regional și la nivel central.

Cea de-a doua opțiune pentru următoarea perioadă de programare o reprezintă un cadru instituțional cu management combinat (central – regional). În acest caz o primă variantă vizează un singur Program Operațional Regional pentru șapte regiuni de dezvoltare, administrat cu o Autoritate de Management la nivel central și cu Organisme Intermediare la nivel regional și la nivel central, iar în cea de a opta regiune de dezvoltare, București-Ilfov, un Program Operațional Regional administrat cu Autoritate de Management la nivel regional, cu Organisme Intermediare la nivel regional și la nivel central. Cea de-a doua variantă este reprezentată de un Program Operațional Regional distinct pentru fiecare dintre cele șapte regiuni de dezvoltare, administrate de o Autoritate de Management la nivel central și cu Organisme Intermediare la nivel regional și la nivel central, iar în cea de

a opta regiune de dezvoltare, București-Ilfov, un Program Operațional Regional administrat cu Autoritate de Management la nivel regional, cu Organisme Intermediare la nivel regional și la nivel central.

Cea de-a treia opțiune este reprezentată de un cadru instituțional cu management regional. În acest caz opțiunea este de a realiza un Program Operațional Regional distinct pentru fiecare dintre cele opt regiuni de dezvoltare, administrate de o Autoritate de Management la nivel regional, cu Organisme Intermediare la nivel regional și/sau chiar la nivel central.

În ceea ce privește recomandările privind dezvoltarea capacității de planificare a dezvoltării regionale, experți evaluatori au propus elaborarea unui Ghid Metodologic detaliat privind procesul de planificare a dezvoltării regionale și standardele de calitate ale planurilor de dezvoltare regionale și ale unor eventuale viitoare programe operaționale la nivel regional. Acest ghid ar trebui să includă următoarele elemente: concepte de bună practică în domeniul planificării dezvoltării regionale, linii directoare privind principalele etape ale unui proces de planificare regională și structura unui plan de dezvoltare regională, erori tipice identificate în cadrul primului exercițiu de programare și a unor posibile abordări pentru a le evita. Totodată, este necesară promovarea, de către ADR, a unor sesiuni de instruire în domeniul planificării strategice a dezvoltării regionale adresate tuturor partenerilor implicați în procesul de planificare.

Pentru dezvoltarea capacității de implementare a planurilor și proiectelor de dezvoltare regionale se recomandă promovarea, de către ADR, către partenerii relevanți la nivel regional, a conceptului privind monitorizarea și evaluarea planurilor de dezvoltare regionale, promovarea, de către ADR, a conceptului de *proiecte de interes regional* și sprijinirea UAT în identificarea și elaborarea unor astfel de proiecte, inclusiv prin seminare, ateliere de lucru și sesiuni de instruire pe această temă. Astfel de acțiuni trebuie să vizeze toate nivelurile administrației – consilii județene, consilii locale, primării.

De asemenea, este recomandată elaborarea și implementarea la nivelul fiecărei regiuni, de către ADR, a unui proiect și identificarea unor surse de finanțare necesare acestuia, vizând dezvoltarea capacității în domeniul managementului de proiect a tuturor nivelurilor administrației – consilii județene, consilii locale – având ca tematică generală managementul de proiect în ansamblu, iar ca teme specifice principalele domenii în care s-au înregistrat dificultăți în implementarea proiectelor de dezvoltare regionale și locale, precum și teme care anticipează domenii potențial problematice, respectiv procesul achizițiilor publice, Managementul financiar al unui proiect de dezvoltare finanțat din surse europene, precum și monitorizarea și evaluarea implementării unui proiect de dezvoltare. Totodată, în corelație cu arhitectura unui eventual nou cadru instituțional al dezvoltării regionale, este necesară alocarea clară, de către factorii de decizie, a responsabilității privind realizarea obiectivelor planurilor de dezvoltare regionale.

Dna Maleta Marinescu, director general adjunct Autoritatea de Management a Programului Operațional Creșterea Competitivității Economice, a dorit să afle în ce măsură au fost luate în considerare aspectele privind parteneriatul.

Expertul evaluator a precizat că aspectele legate de parteneriat au fost luate în considerare, în cele 3 paneluri de experți, unde a fost prezentat documentul Comisiei Europene, privind reforma politicii de coeziune și au fost discutate variantele/opțiunile prin evidențierea punctele tari/punctele slabe pentru fiecare dintre tipologiile prezentate.

Doamna Aura Răducu a solicitat clarificări asupra modului în care au fost analizate programe asemănătoare gestionate în alte țări, prin luarea în considerare a procesului de elaborare și monitorizare, a indicatorilor, precum și implementarea politicii de dezvoltare regională la nivel central și regional. De asemenea, a ridicat întrebări privind delegarea de responsabilități între autoritățile de management și organismele intermediare, respectiv politicile, proiectele/programele de investiții, priorități și domenii menționate în strategia Europa 2020 care se pot delega la nivel regional. Totodată, a precizat că ar trebui luat în considerare faptul că regiunea București - Ilfov va intra într-o altă categorie, fiind util de analizat modificările care trebuie avute în vedere la elaborarea unor astfel de programe. O ultimă remarcă a vizat proiectele integrate regionale, respectiv dacă agențiile/regiunile au capacitatea de a identifica, programa, gestiona proiecte majore, integrate care să depășească cadrul județului și care să aibă un impact real asupra dezvoltării regiunii.

DI. Sorin Maxim, director general ADR Vest, a precizat că în ceea ce privește proiectele integrate, României îi lipsesc instituțiile care ar putea gestiona asemenea proiecte de anvergură, spre deosebire de Spania unde există 20-30 de instituții care, prin activitățile lor, concură la gestionarea proiectelor de acest tip. Un exemplu concret al aplicării unui proiect integrat poate fi un cluster finanțat în cadrul programului de creștere a competitivității economice. Mecanismul de accesare și obținere a finanțării, pentru un astfel de proiect, este foarte complicat. De asemenea, întrucât cel care semnează contractul e o firmă se pune problema impactului pe care ar putea să-l aibă asupra unui pol de creștere sau de competitivitate, având în vedere faptul că bunurile achiziționate sunt proprietatea respectivei firme pentru un număr de „n” ani. Totodată, a precizat că în viitoarea arhitectură a politicii de dezvoltare regională ar fi util ca rolul polilor de creștere/de competitivitate să fie mai mare, în sensul de a li se acorda o mai mare importanță, reprezentând, astfel, o contrabalansare a componentei de dezvoltare economică integrată.

DI. Gabriel Friptu a confirmat că marea provocare pentru următoarea perioadă este elaborarea și implementarea acelor proiecte integrate, mai ales în ceea ce privește partea de programare. În ceea ce privește planul regional, dl. director general a menționat faptul că, din punctul de vedere al raportului de evaluare prezentat anterior, se conturează ideea că un plan regional de dezvoltare trebuie ca, odată elaborat, să fie și implementat, pentru că, altminteri rămâne doar un simplu exercițiu lipsit de utilitate. Se poate discuta de responsabilitate doar din momentul în care devine obligatorie implementarea acestui gen de plan. În privința pactului teritorial, în situația în care o regiune își va asuma anumite ținte și indicatori, va determina nivelul central (cel care gestionează resursele) să asigure o anumită resursă. Doar în aceste condiții, o discuție despre planurile de dezvoltare regională ar avea consistență.

Totodată, dl. Friptu a precizat că va propune o discuție cu colegii din agențiile de dezvoltare regionale la care vor fi invitați și reprezentanții Direcției Generale de Dezvoltare Teritorială, pentru a aborda problema dezvoltării teritoriale ca parte integrantă

a planurilor de dezvoltare regională (PDR), întrucât acestea trebuie să răspundă următoarelor cerințe: planurile de amenajare a teritoriului vor trebui să fie aprobate prin hotărâre de guvern, devenind obligatorii pentru autoritățile din regiune, iar informațiile cuprinse în aceste planuri de amenajare trebuie să fie suficiente, pentru ca, pe baza lor, să fie elaborate programele operaționale. De asemenea, a clarificat faptul că raportul de evaluare a fost avut în vedere identificarea punctelor slabe din actualul sistem, mai ales în zona de planificare, ceea ce a determinat solicitarea de furnizare a unor opțiuni de construcție instituțională și nu a unor opțiuni de programare. Aceste opțiuni reprezintă punctul de plecare al unor discuții, care probabil vor fi reflectate și materializate în Planul de Evaluare pe 2012 sub forma evaluări ad-hoc a POR. La sfârșitul anului 2012 va trebui să se știe, în urma evaluărilor sau a studiilor realizate, ce sistem instituțional și de programare va funcționa pentru perioada următoare, aceasta depinzând și de colaborarea cu ACIS și cu ministerele de linie.

În ceea ce privește condiționalitățile ex-ante, dl. Gabriel Friptu a spus că AMPOR și-a propus să sprijine strategiile regionale/ PDR-uri, întrucât ele trebuie să fie credibile și funcționale, totuși este de discutat dacă politicile și strategiile sectoriale vor fi suficient de actualizate pentru a putea fi utilizate. Pentru regiunea București-Ilfov, dl. Friptu a precizat că aceasta are o situație aparte necesitând o consultare largă.

În privința nivelului de delegare a atribuțiilor de la autoritatea de management la organismele intermediare, a menționat faptul că aceasta va depinde foarte mult de statutul regiunilor; în acest context, a dat exemplul Spaniei, unde autoritatea de management monitorizează indicatorii și asigură coerența informațiilor transmise de către organismele intermediare către nivelul național de coordonare sau către Comisia Europeană. Totodată, dl. Friptu a precizat că, la momentul actual, este dificil de evaluat dacă fiecare agenție poate sau nu să devină autoritate de management. Totuși, a atras atenția asupra faptului că în propunerile pentru noile regulamente se va observa faptul că a dispărut noțiunea de „structură privată” prevăzută în actualul regulament.

4. Aprobarea Planului Anual de Evaluare pentru anul 2012

Dl. Friptu a menționat că Planul Multianual de Evaluare a POR, aprobat de membrii CM POR în martie 2009, prevedea 2 studii de evaluare, respectiv un studiu referitor la lecțiile rezultate din experiența implementării POR și o evaluare a dezvoltării comunității locale. Referitor la dezvoltarea comunității locale, în urma raportului privind evaluarea capacității administrative a regiunilor s-a concluzionat că, în momentul actual, nu se pot obține informații mai numeroase sau concludente. De asemenea, a adăugat faptul că echipa de evaluatori a prezentat în cadrul CMPOR doar informații asupra unor aspecte largi, dar la o lectură atentă a raportului, se poate observa faptul că există extrem de multe lucruri legate de dezvoltarea comunității locale și la modul în care acestea sunt pregătite pentru diferite activități, respectiv planificarea, monitorizarea propriilor proiecte sau elaborarea de strategii locale.

Referindu-se la proiectul privind lecțiile învățate din experiența implementării POR, dl. Gabriel Friptu a atras atenția asupra faptului că în prezentare sunt cuprinse aspecte legate de justificarea proiectului și de obiectivele acestuia, subliniind ideea că grupurile-

țintă sunt actorii implicați în mecanismul de gestionare, inclusiv beneficiarii. Sfera de cuprindere trebuie să aibă gama completă a activităților din actualul POR, să se refere la toate regiunile de dezvoltare, iar durata activităților să fie cuprinsă între 8 și 9 luni. În prima parte a anului viitor se va pregăti documentația necesară pentru a putea lansa licitația la mijlocul anului, astfel încât activitatea proiectului să înceapă la sfârșitul anului 2012. Se încearcă lansarea cât mai repede a licitației pentru contractarea proiectului, astfel ca rezultatele acestuia să poată fi folosite cel puțin în ultima perioadă de rafinare a documentelor de programare, în 2013. Rezultatele raportului vor fi prezentate în cadrul reuniunii din toamnă a CMPOR.

Dna Florentina Ciocănel, consilier ACIS, a precizat că documentul privind evaluarea poate fi considerat agreat, propunând ca recomandări pentru elaborarea termenilor de referință: identificarea greșelilor/a punctelor forte ale teoriilor care au stat la baza elaborării programului și priorităților acestuia; analiza măsurilor luate în privința neregulilor și a modului în care acestea afectează implementarea; analiza capacității AMPOR și a OI-urilor cu accent pe retenția, fluctuația și înlocuirea personalului, dar și pe estimarea volumului de muncă; analiza gradului de implementare a măsurilor prevăzute în Planul de Acțiune rezultat în urma analizei funcționale a MDRT, realizată de Banca Mondială; identificarea nivelului de conștientizare a publicului larg în privința rezultatelor concrete ale proiectului.

DI. director general Gabriel Friptu a menționat faptul că o parte din cele expuse în rapoartele de evaluare, va trebui folosită întrucât poate fi utilizată pentru „lecții învățate”.

Doamna Pompilia Idu, a precizat faptul că în planul de evaluare pentru anul 2011 există prevăzută evaluarea intermediară a POR, iar evaluarea cu tema „lecții învățate” are legătură cu evaluarea intermediară, întrucât lecțiile învățate sunt condiționate și de obținerea rezultatelor evaluării intermediare. De asemenea, evaluarea cu tema „lecții învățate” nu realizează o evaluare de impact, ceea ce înseamnă că, a merge pe anumite detalii, așa cum a fost prezentat anterior, ar fi prea mult pentru un asemenea tip de evaluare.

În concluzie, doamna Idu a spus că, la acest punct, este importantă finalizarea evaluării intermediare, lansarea evaluării pe „lecții învățate”, corelat cu calendarul evaluării intermediare, și, în funcție de aceasta, dezvoltarea termenilor de referință, în care să se introducă detalii potrivite pentru tema evaluării, evitând suprapunerile între cele două evaluări.

DI. Claudiu Coșier a precizat că termenul propus pentru finalizarea studiului este noiembrie 2013, dar ar trebui luat în considerare faptul că termenul este tardiv pentru realizarea unor propuneri privind tematicile pentru dezvoltarea regională în următoarea perioadă de programare.

DI. director general Gabriel Friptu a subliniat că acesta este unul dintre motivele pentru care rezultatele evaluării sau o parte din rezultate trebuie livrate în timp util, iar evaluarea intermediară trebuie să furnizeze câteva opțiuni referitoare la tematicile care se vor putea finanța. Totodată există inconvenientul de a nu se cunoaște modul în care vor fi îndeplinite condiționalitățile ex-ante, dar și opțiunile pentru dezvoltare ale României, având în vedere tematicile propuse de către Comisia Europeană.

Dna. Mirabela Lupaescu, a punctat faptul că o evaluare a lecțiilor învățate, relevantă pentru programele operaționale care urmează a fi implementate din 2014, poate fi utilă din perspectiva procesului, respectiv procedură, ciclul implementării programului, ciclul implementării proiectelor. De asemenea a menționat că cel de-al doilea obiectiv, respectiv cel referitor la creșterea absorbției fondurilor europene, poate fi mult mai bine urmărit prin evaluarea intermediară. Până acum, majoritatea evaluărilor au fost evaluări de proces, dar POR este unul dintre programele care are proiecte finalizate și, în consecință, trebuie evaluat și impactul acestora asupra dezvoltării economice asupra regiunilor.

Dl. Gabriel Friptu a menționat va trebui realizat un studiu privind indicatorii de impact asupra mediului, pentru că în Raportul Anual de Implementare trebuie furnizate și informații de acest gen, marea provocare în acest domeniu fiind dificultatea evaluării impactului, care nu poate fi realizată fără expertiză specializată. În ceea ce privește studiul privind „lecțiile învățate” acesta va urmări construcția procedurală a relației dintre diversele compartimente în AM/ OI, în funcție de viitorul pachet de programare și de relațiile dintre program și beneficiari, respectiv utilizarea de documente standardizate, documente electronice.

Cu aceste considerații, dl. Friptu a propus supunerea aprobării membrilor CMPOR a Planului Anual de Evaluare. Membrii CMPOR au aprobat Planul Anual de Evaluare pentru anul 2012 a POR.

5. Stadiul activităților desfășurate conform Planului de Comunicare al Programului Operațional Regional

Dl. director general Gabriel Friptu a precizat că este obligativitatea fiecărei autorități de management ca, la fiecare Comitet de Monitorizare, să se furnizeze informații referitoare la interfața dintre program și beneficiari. În acest sens a prezentat momentele semnificative ale activităților de comunicare, respectiv revista REGIO, achiziții publice pentru informare și publicitate, contracte de promovare pe radio și afișaj stradal.

Totodată, a menționat că în prima jumătate a lunii decembrie se va organiza un eveniment pentru prezentarea Raportului Anual de Implementare 2010, obligație prevăzută în regulamentele Comisiei Europene, care va consta într-o informare publică asupra stadiului implementării POR la sfârșitul anului 2011.

În ceea ce privește site-ul POR, dl. Friptu a precizat că acesta a fost reorganizat, cu ajutorul resurselor autorității de management și al expertizei externe, astfel încât informația conținută să fie actualizată și mai accesibilă, iar site-ul ușor de utilizat. Revista REGIO va fi tipărită într-un tiraj mai mare având în vedere că se vor finaliza mai multe proiecte care vor trebui prezentate. Totodată, se află în derulare procedurile pentru promovarea pe TV, presă scrisă și Internet, inclusiv sondajul pentru măsurarea gradului de informare și conștientizare asupra POR, necesar a fi realizat pentru a se măsura impactul diverselor metode de promovare a POR. Se va continua campania de afișaj stradal, unele panouri fiind foarte bine amplasate din punctul de vedere al contextului teritorial. Se va schimba sensul activității de promovare, în ideea de a face informare asupra rezultatelor proiectelor.

10. Stabilirea datei următoarei ședințe a CM POR

Domnul Secretar de Stat Răzvan Murgeanu a închis lucrările Comitetului de Monitorizare POR mulțumind membrilor și observatorilor pentru participare și a precizat că următoarea ședință CMPOR va avea loc în primăvara anului 2012, (sfârșitul lunii mai, începutul luni iunie), în regiunea de dezvoltare Vest.

Concluziile ședinței CMPOR:

- **S-a aprobat procesul verbal al ședinței din data de 26 - 27 mai 2011;**
- **S-au aprobat realocările financiare orientative pe regiuni de dezvoltare și domenii majore de intervenție;**
- **S-a aprobat Planul Anual de Evaluare pentru anul 2012 al Programului Operațional Regional.**

Președintele Comitetului de Monitorizare al Programului Operațional Regional

Elena Gabriela UDREA

Ministrul dezvoltării regionale și turismului

